

ГОРИ С ВИСОКА КОНСЕРВАЦИОННА СТОЙНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ТП „ДГС КАРНОБАТ”

*специализиран доклад
за горите държавна собственост*

СЪДЪРЖАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ	1
ВЪВЕДЕНИЕ	2
ВКС 1. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, В КОИТО СА СЪСРЕДОТОЧЕНИ ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧИМИ СТОЙНОСТИ ЗА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО (НАПР. ЕНДЕМИЗЪМ, ЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ, РЕФУГИИ)	4
ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ	4
ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ	16
ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ	35
ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ	36
ВКС 3. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ РЕДКИ, ЗАСТРАШЕНИ ИЛИ ИЗЧЕЗВАЩИ ЕКОСИСТЕМИ, ИЛИ СЪДЪРЖАЩИ СЕ В ТАКИВА.	38
ВКС 4. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, КОИТО ИЗПЪЛНЯВАТ ВАЖНИ ПРИРОДНИ ФУНКЦИИ В КРИТИЧНИ СИТУАЦИИ (НАПР. ЗАЩИТА НА ВОДОСБОРИ, КОНТРОЛ НА ЕРОЗИЯТА).	46
ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА	46
ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ	47
ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ	48
ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ	49
ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ	50
ВКС 5. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ ОСНОВНИТЕ НУЖДИ НА МЕСТНОТО НАСЕЛЕНИЕ (ПОМИНЪК, ПРЕПИТАНИЕ, БИТОВИ НУЖДИ, ЗДРАВЕ)	51
ВКС 6. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪХРАНЯВАНЕ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ И ТРАДИЦИИ, РЕЛИГИОЗНА И ЕТНИЧЕСКА ИДЕНТИЧНОСТ	54

ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящото проучване е извършено през 2012 година и актуализирано през 2019 година, във връзка с определяне на горите с висока консервационна стойност (ГВКС) за територията на ТП „Държавно горско стопанство Карнобат“ (ТП „ДГС Карнобат“) и в изпълнение на принцип 9 от стандарта за сертификация управлението на гори по схемата на FSC. Инвентаризацията и проучванията са направени съгласно указанията на Практическо ръководство "Определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България", изготвено от WWF Дунавско-Карпатска програма България.

В Практическото ръководство е дадена дефиниция за ГВКС, включваща в себе си шест различни характеристики на гората или комбинации от тях, които определят нейната консервационна стойност. В общ план Практическото ръководство дава и насоки за управление и стопанисване, които ще запазят или повишат тези консервационни стойности. При разработката на настоящия документ, екипът се е водил изцяло от определенията, праговете и оценките посочени в Практическото ръководство за ГВКС-то. Съответните дефиниции са адаптирани конкретно за земите и горите от горския фонд, управлявани от ТП „ДГС Карнобат“. Посочените указания за стопанисване и мониторинг са разписани конкретно и съобразно спецификата на горите и начина им на управление на проучваната територия. Разработени са всички консервационни стойности, установени на територията на горското стопанство. Инвентаризацията на ГВКС, свързани с наличието на редки, застрашени и изчезващи видове е продължителен процес излизащ извън рамките на един сезон. Препоръчва се базата данни за разпространението на тези ВКС да бъде постоянно актуализирана от персонала въз основа на периодични техни наблюдения.

Държавните горски територии на ТП „ДГС Карнобат“ са 19 778.6 ха.

ТП „ДГС Карнобат“ носи името на гр. Карнобат, където се намира седалището му. На север граници с ДГС „Върбица“ и ДГС „Смядово“, на изток с ДГС „Айтос“ и „Бургас“, на юг с ДГС „Средец“, на запад с ДГС „Котел“, ДГС „Сливен“ и ДГС „Тунджа“.

Територията на стопанството заема части от Източна Стара планина и района на Задбалканските полета, южните склонове на част от Котленско-Върбишкия дял на Старопланинската верига и Терзийски хълм. Северната граница на стопанството минава по централното било на Източна Стара планина. Средната надморска височина е 365 m.

ТП „ДГС Карнобат“ попада в два климатични района на Преходни-континенталната климатична подобласт. Частта от стопанството с надморска височина 300-1000m. се отнася към Задбалкански нископланински климатичен район. Частта с надморска височина 100-350m. попада в климатичния район на Източна Средна България. Средната януарска температура е от -2° за по-високите части до 0,6° по Целзий за по-равнинните. Абсолютните минимални температури не са много ниски, което се дължи на преобладаването на хълмисти и наклонени терени, които не създават благоприятни условия за задържането на студен въздух. Ветрове са най-силни през зимата. Пролетта настъпва късно, като средната денонощна температура на въздуха се задържа трайно над 10 градуса към 5.IV (за по-ниските части) и 5.V (за високите планински части). Лятото е относително хладно със средна температура 21 градуса. През есента температурите падат трайно под 10 градуса след 25 октомври. Общо средната годишна температура на въздуха е 9,8 градуса. Средните валежи са от 550-800 mm/m² за Задбалканския нископланински климатичен район до 500-620mm/m² за Климатичния район на Източна Средна България. Броят на дните с мъгла е около 29. Средната годишна скорост на вятъра е 2,6 m/s и най-често духат северни и североизточни ветрове. Средният вегетационен период варира между 212 и 154 дни. Снежната покривка се задържа между 20 и 25 дни.

Климатичната характеристика на района е благоприятна за развитието на естествената дървесна растителност и създадените култури. Неблагоприятно се отразяват само някои екстремни климатични аномалии.

Съгласно възприетото горско райониране на България районът на стопанството попада в Долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс на дъбовите гори (0-700 m н.в.) Подпояс на равнинно-хълмистите дъбови гори (0-500 m н.в.) - Т-I-2 и Подпояс на хълмисто-предпланинските смесени широколистни гори (500-700 m н.в.) - Т-I-3. Растителността е представена от дъбови гори, гори на обикновен и източен бук и на обикновен габър. Дъбовите гори са представени освен от

церови и благунови и от по-мезофитните гори на зимен дъб. В състава им с по 2 -3 десети участват сребролистна липа, планински ясен, обикновен габър, източен бук, полски клен, мъждрян и горскоплодни видове. В буково-габървата формация преобладание има източният бук, който често се среща в монодоминантни насаждения. Голяма част от буковите гори са в зряла възраст и имат добро възобновяване. Това се дължи на липсата на подлес от келяв габър и храсти. Габървите насаждения до голяма степен са смесени с дъбове, явор, шестил, сребролистна липа, брекина, скоруша и други. Една трета от насажденията са смесени без преобладание на определен дървесен вид.

Културите, създадени в подпояса на хълмисто-предпланинските гори са предимно от бял и черен бор. Залесявани са на сухи, бедни или средно богати месторастения. Растежът им е сравнително добър за условията при които се развиват, но в последно време се забелязва съхнене в лека форма и снеголоми. Боровите култури обикновено са смесени до голяма степен с издънкови дъбове, габър, мъждрян, бреза и др.

Основната част от горите на територията на ТП „ДГС Карнобат“ са включени в различните категории ВКС. В някои случаи един и същи подотдел попада в повече от една консервационна стойност. Това прави гората в този подотдел особено значима за поддържане и повишаване на всички идентифицирани консервационни стойности. В такива случаи се прилагат препоръките и ограниченията за стопанисване и мониторинг, които имат най-строг режим по отношение на прилагането на горскостопанските дейности.

Настоящото проучване и идентификацията на ГВКС за територията на ТП „ДГС Карнобат“ е извършено от екип експерти, в който влизат служители на стопанството и представители на ЛТУ-София, Биологически Факултет на СУ „Климент Охридски“, членове на Ботаническото Дружество, представители на национално представени НПО. По време на процеса на идентификация на ГВКС за територията на ТП „ДГС Карнобат“, екипът работи в тясно сътрудничество с екипа на горскостопанската единица. Ръководният състав на стопанството е преминал теоретично обучение за основните принципи по прилагането на методиката на Практическото ръководство "Определяне, стопанисване и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България".

През периода на проучванията са проведени консултации с представители на местните власти и сдружения за определяне на значимите за местните общности горски територии и съгласуване на режимите за стопанисване. По време на срещите те са информирани за проучването и за основните принципи на горите с висока консервационна стойност и е потърсено тяхното мнение относно възможностите за прилагане.

ВКС 1. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, В КОИТО СА СЪСРЕДОТОЧЕНИ ГЛОБАЛНО, РЕГИОНАЛНО ИЛИ НАЦИОНАЛНО ЗНАЧИМИ СТОЙНОСТИ ЗА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО (НАПР. ЕНДЕМИЗЪМ, ЗАСТРАШЕНИ ВИДОВЕ, РЕФУГИИ)

При определянето на тази ВКС се прави оценка на управлението на ДГС „Карнобат“, свързано с опазването на биологичното разнообразие и защитените територии и зони. Извършва се инвентаризация на важните за района видове с природозащитна стойност, както и въздействието на лесовъдските дейности върху тях и техните местообитания.

На национално ниво в ръководството за страната са определени следните компоненти:

- Защитени територии и защитени зони
- Застрашени, изчезващи и ендемични видове
- Критични концентрации на видове

ВКС 1.1 ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

В България за ГВКС се смятат всички защитени територии, както следва:

1. Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ;
2. ГТ в природни паркове попадащи в зони предназначени за опазване на биологичното разнообразие определени с плановете за управление или паркоустройствените проекти по реда на Закона за горите (ЗГ);
3. ГТ в природни паркове които нямат устройствени документи;
4. ГТ попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

1.1.1 Горски територии (ГТ) в резервати, поддържани резервати, национални паркове, защитени местности, природни забележителности, обявени по ЗЗТ.

На територията на ТП „ДГС Карнобат“ се намират една защитена местност и пет природни забележителности. Данни за защитените територии на територията на ТП „ДГС Карнобат“ са посочени в Таблица 1.

Таблица 1. Защитените територии, попадащи в границите на ТП „ДГС Карнобат“

Защитена територия	Площ /ха/	Отдел/подотдел	Землище	Заповед за обявяване	Цел на обявяване
ЗМ „Орлиците“	305.0		с.Камчия	Заповед № РД 1214 от 10.12.2002 на МОСВ	1. Опазване на естествените местообитания на защитени и редки растителни и животински видове и техните съобщества. 2. Опазване на характерен ландшафт и скални образувания
ПЗ „Находище на урумово лале в м.„Лаликото“	37.8		с.Венец	Заповед №521 от 20.05.1985 на КОПС.	Естествено находище на Урумово лале (<i>Tulipa urumoffii</i>).
ПЗ „Находище на черни боровинки“	1.7		с.Садово	Заповед №4051 от 29.12.1973г	Находище на черни боровинки на над. в. 800 м.

ПЗ „Пробития камък”	0.4		с.Бероново	Заповед №4051 от 29.12.1973г	Скални образувания.
ПЗ „Корията”	39.3		с.Везенково	Заповед №542 от 23.05.1984 г	Място, където години наред са се провеждали нац. празници и събори.
ПЗ „Чифликова нива”	8.2		с. Пчелин	Заповед №4051 от 29.12.1973 г	Скални образувания.

1. Защитена местност **ОРЛИЦИТЕ**

Площ: 315.6 хектара

Местоположение:Област: Бургас, **Община:** Сунгурларе, **Населено място:** с. Камчия

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Попада на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ): Бургас, ТП „ДГС Карнобат”.

Документи за обявяване:Заповед № РД1214 от 10.12.2002

Цели на обявяване:

1. Опазване на естествените местообитания на защитени и редки растителни и животински видове и техните съобщества.
2. Опазване на характерен ландшафт и скални образувания

Режим на дейности:

1. Забранява се извеждане на сечи, освен санитарни и отгледни.
2. Забранява се бране на диви цветя, събиране на билки и увреждане на вековни дървета.
3. Забранява се внасяне на нехарактерни за района растителни и животински видове.
4. Забранява се улавяне и безпокоене на птиците, разрушаване на гнездата им, събиране на техните яйца и малки.
5. Забранява се паша на домашни животни.
6. Забранява се изграждане на биотехнически съоръжения, разработване на дивечови ниви и просеки.
7. Забранява се нарушаване на целостта на скалните образувания.
8. Забранява се строителство, разкриване на кариери и всякакви други дейности, които водят до промяна и унищожаване на ландшафта.

2. Находище на урумово лале - местност **Лаликото**

Площ: 37.9 хектара

Местоположение:

1. Област: Бургас, **Община:** Карнобат, **Населено място:** с. Венец

2. Област: Бургас, **Община:** Сунгурларе, **Населено място:** с. Терзийско

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Попада на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ): Бургас, ТП „ДГС Карнобат”.

Документи за обявяване: Заповед № 521 от 20.05.1985

Цели на обявяване:

1. Запазване находищата на урумово лале
2. Опазване на находище на урумово лале

Режим на дейности:

1. Забраняват се всякакви дейности, които водят до повреждане или унищожаване на дърветата.
2. Забранява се късането или изкореняването на растенията.
3. Забранява се влизането, лагеруването, преминаването и паркирането на моторни превозни средства.
4. Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим.
5. Забранява се извеждането на сечи, освен санитарни.

6. Забранява се паша на домашни животни и коситба.

7. Забранява се всякакво строителство.

3. Природна забележителност НАХОДИЩЕ НА ЧЕРНИ БОРОВИНКИ

Площ: 1.8 хектара

Местоположение:

Област: Бургас, **Община:** Сунгурларе, **Населено място:** с. Садово

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Попада на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ): Бургас, ТП „ДГС Карнобат“.

Документи за обявяване: Заповед No.4051 от 29.12.1973

Цели на обявяване:

1. Запазване находището от черни боровинки

Режим на дейности:

1. Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения

2. Забранява се пашата на добитък през всяко време

3. Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им

4. Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения

5. Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите

6. Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи

7. Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета

4. Природна забележителност ПРОБИТИЯ КАМЪК

Площ: 0.5 хектара

Местоположение: **Област:** Бургас, **Община:** Сунгурларе, **Населено място:** с. Берово

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Попада на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ): Бургас, ТП „ДГС Карнобат“.

Документи за обявяване: Заповед No.4051 от 29.12.1973

Цели на обявяване:

1. Гъбообразни скални образувания от варовик

Режим на дейности:

1. Забранява се да се сечат, кастрят и повреждат дърветата, както и да се късат или изкореняват всякакви растения

2. Забранява се пашата на какъвто и да е добитък и през всяко време

3. Забранява се да се преследването на дивите животни, птиците и техните малки и развалянето на гнездата и леговищата им

4. Забранява се да се разкриват кариери за камъни, пясък и пръст, с което се провежда и изменя естествения облик на местността и включително водните течения

5. Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин, сталактити, сталагмити и други скални образувания в пещерите

6. Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи

7. Разрешава се воденето на санитарна сеч и извеждане престарелите дървета с влошени декоративни качества

5. Природна забележителност КОРИЯТА - вековна дъбова гора

Площ: 39.0 хектара

Местоположение:

Област: Бургас, **Община:** Сунгурларе, **Населено място:** с. Везенково

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Попада на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ): Бургас, ТП „ДГС Карнобат“.

Документи за обявяване: Заповед No.542 от 23.05.1984

Цели на обявяване:

1. Опазване на останки от вековна дъбова гора

Режим на дейности:

1. Забраняват се всякакви действия, като нараняване на стъблата, кастрене, чупене на клоните и други, които биха довели до повреждане на дърветата
2. Забранява се късането или изкореняването на растенията
3. Забранява се паша на домашни животни
4. Забранява се влизането, преминаването и паркирането на моторни превозни средства
5. Забранява се безпокоенето на диви животни и вземането на техните малки или яйцата им, както и разрушаване на гнездата и леговищата
6. Забранява се разкриването на кариери, провеждането на минно-геоложки и други дейности, с които се поврежда или изменя както естествения облик на местността, така и на водния и режим
7. Забранява се извеждането на сечи, освен отгледни и санитарни
8. Забранява се всякакво строителство

6. Природна забележителност ЧИФЛИКОВА НИВА

Площ: 8.0 хектара

Местоположение: Област: Бургас, **Община:** Сунгурларе, **Населено място:** с. Пчелин

Попада на територията на Регионална инспекция по околната среда и водите (РИОСВ): Бургас

Попада на територията на Регионална дирекция по горите (РДГ): Бургас, ТП „ДГС Карнобат“.

Документи за обявяване: Заповед No.4051 от 29.12.1973

Цели на обявяване:

1. Забележителни геоложки обекти

Режим на дейности:

1. Забранява се сеченето, кастренето и повреждането на дърветата, а също така и изкореняването на всякакви растения.
2. Забранява се пашата на добитък през всяко време
3. Забранява се преследването на диви животни, птици и техните малки и развалянето на гнездата или леговищата им
4. Забранява се разкриването на кариери за всякакви инертни и други материали, увреждането или изменението на естествения облик на местността, включително и на водните течения
5. Забранява се чупенето, драскането и повреждането по какъвто и да е начин на скалните и земни образувания, на сталактитите и други формации в пещерите
6. Забранява се извеждането на интензивни и голи главни сечи
7. Разрешава се извеждането на санитарна сеч и отсичането на престарели и с влошени декоративни качества дървета

1.1.2. Гори и горски територии попадащи в защитени зони обявени по реда на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Защитени зони за птиците

1. Защитена зона Комплекс Стралджа BG0002028

Площ: 2872.98 хектара

Местоположение:

1. **Област:** Бургас, **Община:** Карнобат, **Населено място:** с. Венец, с. Деветинци, с. Церковски

2. **Област:** Ямбол, **Община:** Стралджа, **Населено място:** гр. Стралджа, с. Атолово, с. Лозенец

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ): 1. Бургас и 2. Стара Загора

Документи за обявяване: Заповед No.РД-550 от 05.09.2008 на МОСВ

Досие на Защитена зона:

<http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0002028&siteType=BirdsDirective>

Цели на опазване:

1. Запазване на площта на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Запазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР: Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmeus*), Голям воден бик (*Botaurus stellaris*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Гривеста чапла (*Ardeola ralloides*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Блестящ ибис (*Plegadis falcinellus*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Червеногуша гъска (*Branta ruficollis*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Сив жерав (*Grus grus*), Голяма пъструшка (*Porzana porzana*), Средна пъструшка (*Porzana parva*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Кокилобегач (*Himantopus himantopus*), Саблеклюн (*Recurvirostra avosetta*), Турилик (*Burhinus oedipnemos*), Малка черноглава чайка (*Larus melanocephalus*), Малка чайка (*Larus minutus*), Каспийска рибарка (*Sterna caspia*), Белобуза рибарка (*Chlidonias hybridus*), Черна рибарка (*Chlidonias niger*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Бял ангъч (*Tadorna tadorna*), Фиш (*Anas penelope*), Сива патица (*Anas strepera*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Лятно бърне (*Anas querquedula*), Клопач (*Anas clypeata*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Среден нирец (*Mergus serrator*), Голям нирец (*Mergus merganser*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Воден дърдавец (*Rallus aquaticus*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Пясъчен дъждосвирец (*Charadrius hiaticula*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Тъмногръд брегобегач (*Calidris alpina*), Средна бекарина (*Gallinago gallinago*), Черноопашат крайбрежен бекас (*Limosa limosa*), Голям червеноног водобегач (*Tringa erythropus*), Малък червеноног водобегач (*Tringa totanus*), Малък зеленоног водобегач (*Tringa stagnatilis*), Голям зеленоног водобегач (*Tringa nebularia*), Голям горски водобегач (*Tringa ochropus*), Късокрил кюкавец (*Actitis hypoleucos*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Чайка буревестница (*Larus canus*), Жълтокрака чайка (*Larus cachinnans*), Пчелояд (*Merops apiaster*).

Режим на дейности:

1. Забранява се изграждането на нови отводнителни канали и удълбаването на съществуващите;
2. Забранява се извършването на сечи, освен санитарни на ширина до 50 м от бреговете на водоемите;
3. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета, защитни горски пояси, каменни огради и живи плетове), при ползването на земеделските земи като такива;
4. Забранява се залесяването на ливади, пасища и мери, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;

5. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
6. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра, с бързоподвижна техника и преди 15 юли;
7. Забранява се косенето на тръстика в периода от 1 март до 15 август;
8. Забранява се паленето на тръстикови масиви и крайбрежна растителност.

Отдели и подотдели от територията на ТП „ДГС Карнобат“, попадащи в 33 „Комплекс Стралджа“ BG0002028 от Директивата за опазване на птиците: 413 а, б.

2. Защитена зона Котленска планина BG0002029

Площ: 99299.77 хектара

Местоположение:

1. **Област:** Бургас, **Община:** Сунгурларе, **Населено място:** с. Берово, с. Везенково, с. Дъбовица, с. Садово
2. **Област:** Велико Търново, **Община:** Елена, **Населено място:** с. Майско
3. **Област:** Сливен, **Община:** Котел, **Населено място:** гр. Котел, с. Боринци, с. Братан, с. Градец, с. Дъбова, с. Жеравна, с. Катунци, с. Кипилово, с. Малко село, с. Медвен, с. Нейково, с. Орлово, с. Стрелци, с. Тича, с. Топузево, с. Филаретово, с. Ябланово
4. **Област:** Сливен, **Община:** Сливен, **Населено място:** с. Бяла, с. Зайчари, с. Ичера, с. Раково, с. Стара река
5. **Област:** Търговище, **Община:** Антоново, **Населено място:** с. Черна вода
6. **Област:** Търговище, **Община:** Омуртаг, **Населено място:** с. Величка, с. Врани кон, с. Голямо църквище, с. Звездица, с. Церовище
7. **Област:** Шумен, **Община:** Върбица, **Населено място:** гр. Върбица, с. Божурово, с. Бяла река, с. Иваново, с. Коневево, с. Крайгорци, с. Кьолмен, с. Ловец, с. Маломир, с. Менгишево, с. Нова Бяла река, с. Станянци, с. Сушина, с. Тушовица, с. Чернооково

Попада на територията на следните Регионални инспекции по околната среда и водите (РИОСВ):

1. Бургас - ул. "Перушица" 67, ет. 3, п. к. 219
2. Велико Търново - ул. "Н. Габровски" 68
3. Стара Загора - бул. "Стара Планина" № 2
4. Шумен - ул. "Съединение" 71 ет 4

Документи за обявяване:

Заповед No. PД-910 от 11.12.2008

Досие на Защитена зона:

<http://natura2000.moew.government.bg/Home/ProtectedSite?code=BG0002029&siteType=BirdsDirective>

Цели на обявяване:

1. Опазване и поддържане на местообитанията на посочените в т. 2 видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние;
2. Възстановяване на местообитанията на видове птици по т. 2, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

Предмет на опазване (видове и местообитания):

1. **Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 3 от ЗБР:** Черногуш гмуркач (*Gavia arctica*), Розов пеликан (*Pelecanus onocrotalus*), Къдроглав пеликан (*Pelecanus crispus*), Малък корморан (*Phalacrocorax pygmaeus*), Малък воден бик (*Ixobrychus minutus*), Нощна чапла (*Nycticorax nycticorax*), Малка бяла чапла (*Egretta garzetta*), Голяма бяла чапла (*Egretta alba*), Червена чапла (*Ardea purpurea*), Черен щъркел (*Ciconia nigra*), Бял щъркел (*Ciconia ciconia*), Лопатарка (*Platalea leucorodia*), Поен лебед (*Cygnus cygnus*), Белоока потапница (*Aythya nyroca*), Малък нирец (*Mergus albellus*), Орел рибар (*Pandion haliaetus*), Осояд (*Pernis apivorus*), Черна каня (*Milvus migrans*), Египетски лешояд (*Neophron percnopterus*), Белоглав лешояд (*Gyps fulvus*), Черен лешояд (*Aegypius monachus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Тръстиков блатар (*Circus aeruginosus*), Полски блатар (*Circus cyaneus*), Степен блатар (*Circus macrourus*), Ливаден блатар (*Circus pygargus*), Малък креслив орел (*Aquila pomarina*), Голям креслив орел (*Aquila clanga*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Малък орел (*Hieraetus pennatus*), Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*), Белоопашат мишелов (*Buteo rufinus*), Царски орел (*Aquila heliaca*),

Белошипа ветрушка (*Falco naumanni*), Вечерна ветрушка (*Falco vespertinus*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Ловен сокол (*Falco cherrug*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Сив жерав (*Grus grus*), Ливаден дърдавец (*Crex crex*), Речна рибарка (*Sterna hirundo*), Бухал (*Bubo bubo*), Козодой (*Caprimulgus europaeus*), Земеродно рибарче (*Alcedo atthis*), Синявица (*Coracias garrulus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногърба сврачка (*Lanius collurio*), Черночела сврачка (*Lanius minor*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Червеногуша мухоловка (*Ficedula parva*), Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*), Градинска овесарка (*Emberiza hortulana*);

2. Съгл. чл. 6, ал. 1, т. 4 от ЗБР: Малък гмурец (*Tachybaptus ruficollis*), Голям гмурец (*Podiceps cristatus*), Черногуш гмурец (*Podiceps nigricollis*), Голям корморан (*Phalacrocorax carbo*), Сива чапла (*Ardea cinerea*), Ням лебед (*Cygnus olor*), Голяма белочела гъска (*Anser albifrons*), Сива гъска (*Anser anser*), Фиш (*Anas penelope*), Зимно бърне (*Anas crecca*), Зеленоглава патица (*Anas platyrhynchos*), Шилоопашата патица (*Anas acuta*), Клопач (*Anas clypeata*), Червеноклюна потапница (*Netta rufina*), Кафявоглава потапница (*Aythya ferina*), Качулата потапница (*Aythya fuligula*), Звънарка (*Bucephala clangula*), Среден нирец (*Mergus serrator*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*), Зеленоножка (*Gallinula chloropus*), Лиска (*Fulica atra*), Речен дъждосвирец (*Charadrius dubius*), Обикновена калугерица (*Vanellus vanellus*), Горски бекас (*Scolopax rusticola*), Речна чайка (*Larus ridibundus*), Пчелояд (*Merops apiaster*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Брегова лястовица (*Riparia riparia*).

Режим на дейности:

1. Забранява се премахването на характеристики на ландшафта (синори, единични и групи дървета) при ползването на земеделските земи като такива;
2. Забранява се залесяването на ливади, пасища, както и превръщането им в обработваеми земи и трайни насаждения;
3. Забранява се използването на пестициди и минерални торове в пасища и ливади;
4. Забранява се намаляването площта на крайречните гори от местни дървесни видове;
5. Забранява се използването на неселективни средства за борба с вредителите в селското стопанство;
6. Забранява се косенето на ливадите от периферията към центъра с бързодвижеща се техника и преди 15 юли.

Защитени зони за местообитанията

1. Защитена зона „Котленска планина” - BG0000117

Одобрена с решение на Министерски съвет № 661/16.10.2007 г. и с обща площ 69058.92 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 16 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000117/BG0000117_PS_16.pdf

2. Защитена зона „Река Горна Луда Камчия” - BG0000136

Одобрена с решение на Министерски съвет: № 122/02.03.2007 г. и с обща площ 2275.10 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 11 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000136/BG0000136_PS_16.pdf

3. Защитена зона „Долна Луда Камчия” - BG0000137

Одобрена с решение на Министерски съвет: №802/04.12.2007г. и с обща площ 2460.70 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 7 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000137/BG0000137_PS_16.pdf

4. Защитена зона „Луда Камчия” - BG0000139

Одобрена с решение на Министерски съвет: № 122/02.03.2007 г. и с обща площ 6106.20ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 7 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000139/BG0000139_PS_16.pdf

5. Защитена зона „Ришки проход”- BG0000149

Одобрена с решение на Министерски съвет: № 122/ 02.03. 2007 г. и с обща площ 11851.30 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.

3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 15 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000149/BG0000149_PS_16.pdf

6. Защитена зона „Река Мочурица” - BG0000196

Одобрена с решение на Министерски съвет: № 811/16.11.2010 г. и с обща площ 8702.83 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 7 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000196/BG0000196_PS_16.pdf

7. Защитена зона „Стралжда” - BG0000205

Одобрена с решение на Министерски съвет: № 122/02.03.2007 г. и с обща площ 881.30 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определен 1 тип горско местообитание, което попада на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000205/BG0000205_PS_16.pdf

8. Защитена зона „Екокоридор Камчия-Емине” - BG0000393

Одобрена с решение на Министерски съвет: № 661/16.10.2007 г. и с обща площ 28054.79 ха.

Целите на опазване на защитената зона са:

1. Запазване площта на природните местообитания и местообитанията на видовете и техните популации, предмет на опазване в рамките на защитената зона.
2. Опазване на естественото състояние на природните местообитания и местообитанията на видове, предмет на опазване в рамките на защитената зона, включително и на естествения за тези местообитания видов състав, характерни видове и условия на средата.
3. Възстановяване при необходимост на площта и естественото състояние на приоритетни природни местообитания и местообитания на видове, както и на популации на видовете, предмет на опазване в рамките на защитената зона.

За територията на зоната има определени 11 типа горски местообитания, част от които попадат на територията на стопанството.

Стандартният формуляр за зоната със списък на местообитанията и видовете е на страницата: http://natura2000.moew.government.bg/PublicDownloads/Auto/PS_SCI/BG0000393/BG0000393_PS_16.pdf

Поетите ангажименти на Р България по изпълнението на Директива 409/79 и Директива 92/43 и съгласно прякото действие на двете директиви, посочените по-горе проекто защитени зони подлежат на превантивни мерки на опазване и защита. Предвидените лесовъдски дейности на териториите на проекто защитените зони трябва стриктно да следват изискванията на Закона за биологичното разнообразие за превенция и поддържане на благоприятно придозащитно състояние на видове и местообитания.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

1. За защитените територии в границите на ТП „ДГС Карнобат“ няма изготвени планове за управление. Стопанисването на горите и горските територии да се извършва съгласно Закона за защитените територии, заповедта за обявяване и заповедите за прекатегоризация, като са в сила следните допълнителни ограничения:

- ✓ За природните горски местообитания, включени в Приложение 1 на Закона за биологичното разнообразие, се прилагат нормите и режимите за горскостопанските мероприятия, дефинирани в наръчника "Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000", издаден от Изпълнителна агенция по горите.
- ✓ При провеждане на сечи се запазват стояща и лежаща мъртва дървесина и загиващи дървета, които са не по-малко от 10% от запаса на насаждението преди сечта, като не по-малко от 5% е стояща мъртва дървесина. Мъртви дървета, застрашаващи безопасността на хора и съоръжения в гората, се повалят и оставят като лежаща мъртва дървесина.
- ✓ Оставяне на буферна зона около постоянните водни течения с ширина не по-малка от 15 м, в която не се извеждат сечи или те са с интензивност не по-голяма от 5 % от запаса.
- ✓ Прилаганите лесовъдски мероприятия да се съобразяват с естествената динамика на горските екосистеми и сукцесионните процеси.
 - В насаждения доминирани от светлолюбиви видове се прилагат: постепенно-котловинна и неравномерно-постепенни сечи и система от сечи за индивидуално производство на висококачествена дървесина (Саарландски метод);
 - В насаждения доминирани от сенкоиздъжливи видове се прилагат: групово-постепенна и неравномерно-постепенни сечи и система от сечи за индивидуално производство на висококачествена дървесина (Саарландски метод);
- ✓ Не се извеждат голи сечи, в т.ч. и в горите от нискостъблени стопански клас, с изключение на плантациите от бързорастящи видове.
- ✓ Обемът на годишното ползване се основава на принципа на устойчивостта и не надхвърля прираста на гората за съответната територия. Изключения се допускат само при документирана необходимост от провеждане на санитарни и принудителни сечи.
- ✓ Не по-малко от 10% от площта на всяко природно горско местообитание (Приложение I от Закона за биологичното разнообразие) в защитените зони на територията се обособява като „гори във фаза на старост“ както границите и местоположението на тези площи не се променят.
- ✓ приоритет имат възобновителните сечи с дълъг възобновителен период;
- ✓ клоните и остатъците от сечта се оставят равномерно разпръснати в местата на падане на дърветата извън местата с подраст;
- ✓ използват се техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка и пътната инфраструктура;
- ✓ Да се толерират автохтонните видове за местообитанието, в т.ч. естествените пионерни формации.
- ✓ При възникване на едроплощни нарушения е препоръчително част от засегнатата територия да не се залесява а да се остави на естествената сукцесия.
- ✓ Забрана за залесяване на естествените открити пространства, с изключение на мероприятия за контрол на порои и ерозионни процеси.

- ✓ Забрана за залесяване с чужди видове и/или произходи. Залесяване се допуска само с местни видове, за подпомагане на възобновяването. При почвоподготовката не се допуска пълна пълна обработка – дълбока оран, широки тракторни тераси.
- ✓ Трансформация на създадените монокултури, с цел възстановяване на местната флора и естествената структура на гората. Не трябва да се допуска повторно доминиране в състава на външни видове в следващата растителна генерация.
- ✓ Спазват се следните норми при проектиране, строеж и поддръжка на горски пътища:
 - Новите пътища се планират предварително върху топографски карти, които показват съществуващите водни течения. Пътищата са проектирани, така че терена да се подлага на минимални промени. Там, където е възможно, пътищата се разполагат по естествени тераси, била и хоризонтални склонове. Строителството на пътища в стръмни и тесни долини, при опасност от свлачища или нестабилни терени, естествени отводнителни канали и водни течения трябва да се намали до възможния минимум. Пътищата не трябва да се прокарат през чувствителни от екологична гледна точка райони. Насипите и изкопите трябва да се стабилизират, за да се избегнат ерозионни процеси. За намаляване на ерозията се предвижда изграждане на дренажни системи и водостоци.
- ✓ Пресичането на водни течения се планира преди започване на дейностите и се указва на съответните карти. Пресичането на водни течения се свежда до възможния минимум. Пресичането на водни течения е перпендикулярно на течението. Горските и извозните пътища в ниските части на долините са възможно най-отдалечени от водните течения. Водостоците се проектират по начин, който не пречи на миграцията на рибата, не формират бързи течения или речни легла, неподходящи за рибата. Дренажните канали да не се заустват в естествени водни течения. Когато това е неизбежно, се инсталират сифони за тиня, които редовно се почистват. Нови пътища не се строят в речните корита. Съществуващите в речните корита пътища се затварят и се строят заместващи ги.
- ✓ В теченията на реките не се пускат материали от пътната подложка или отпадъци (напр. камъни или храсти) от подготовката на обекта или от други дейности.
- ✓ Горскостопанските машини трябва да са снабдени с маслоуловители/абсорбенти. В местата за зареждане на верижните триони трябва да се осигурят подходящи маслоуловители/абсорбенти или непроницаеми резервоари. Не трябва да има течове на масло/гориво от горскостопанската механизация. За верижните триони се препоръчва използването на биологично разградимо масло, както и хидравлично масло за горскостопанските машини.
- ✓ При каменливи и урвисти терени (над 45°) да не се провеждат стопански мероприятия.
- ✓ Предприети са действия за балансиране, регламентиране и мониторинг на пашата на домашни животни.
- ✓ В горскостопанската практика не се използват веществата от Тип 1А и 1В на Световната здравна организация, хлорвъглеродните пестициди; неразпадащи се пестициди; токсични пестициди или такива чиито производни остават биологично активни и се акумулират в хранителната верига, както и всички пестициди, които са забранени с международни споразумения.

Необходимо е извършването на периодични консултации със специалисти за установяване на потенциалното присъствие на малко познати, но застрашени, изчезващи или ендемични видове на територията на горскостопанската единица.3. Да се проверява периодично за създаването на нови защитени територии или зони, или за предложения за създаването им, които потенциално могат да бъдат повлияни от горскостопанските дейности.

2. Да се извърши оценка на благоприятното природозащитно състояние за горските екосистеми на територията на ТП „ДГС Карнобат“. По линия на превенцията, прилаганите горскостопански дейности да бъдат изцяло съобразени с поддържането и подобряването на благоприятното природозащитно състояние на горските видове и местообитания.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

1. ТП „ДГС Карнобат“ съвместно с РИОСВ Бургас трябва да определи режима на мониторинг на стандартните процедури и индикаторите, с цел предотвратяване на отрицателните въздействия от

дейностите върху ВКС на защитените територии и зони. За пример могат да се вземат въздействия на дейностите върху горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.

2. Препоръчваме да се използват мониторинговите схеми и формуляри на Националната система за мониторинг на биологичното разнообразие за отразяване на основните индикатори касаещи ВКС 1.1.

ВКС 1.2 ЗАСТРАШЕНИ, ИЗЧЕЗВАЩИ И ЕНДЕМИЧНИ ВИДОВЕ

ВКС притежават териториите от горскостопанските единици, в които се среща всеки вид от *Приложение 1* към ръководството. Това са видове с толкова голяма консервационна значимост, че е достатъчно наличието на един такъв вид, постоянно обитаващ горскостопанската единица, за да представлява тя ГВКС. Всяка ГТ, включваща местообитания на видовете, включени в *Приложение 1* към ръководството е ГВКС.

Растителни видове включени в *Приложение 1* към Практическото ръководство за ГВКС, установени на територията на ТП „ДГС Карнобат“

В тази консервационна стойност попадат както гори – находища на застрашени и изчезващи видове, така и гори с естествени характеристики, представляващи потенциално такова местообитание.

Това се налага поради рядкостта на видовете, както и заради нуждата от опазване на местообитания от критично значение на тези и други видове. Видовете са посочени в *Приложение 1* към Практическото ръководство за ГВКС. Приложението е разработено въз основа на Червения списък на IUCN (1997) с използвани категории “критично застрашен” и “уязвим”, Червената книга на НРБ, том I и II, Атлас на ендемичните растения в България. При теренните проучвания на територията на ТП „ДГС Карнобат“ са установени находища на видове попадащи в Приложение 1. На базата на хорологични данни са посочени потенциални видове от приложението, които евентуално могат да се установят в рамките на държавното горско стопанство. Дадени са конкретни за всеки вид указания за стопанисване и мониторинг.

Източен лопох (*Trachystemon orientalis* L.)

Многогодишно тревисто коренищно растение, хемикриптофит. Листата са едри, сърцевидни с твърди валсинки. Цветоносното стъбло достига на височина от 20 до 60 cm. Цветовете са дребни със синьо-виолетови венчелистчета, събрани в съцветие едностранен монохазий. Тичинките са по-дълги от венечната тръбица. Среща се в широколистни гори в Източна Стара планина и Странджа. Предпочита усойни влажни места с дълбоки канелени горски и жълтоземно-подзолисти горски почви между 50 и 700 m н.в. Размножава се със семена и вегетативно. Цъфти март-май, плодоноси май-юни.

Включен е в „Червена книга на НР България, том 1 (Велчев и др. 1984), с категория „рядък“, балкански ендемит.

Заплахи: Изсичане да дървостоя в обхвата на находището и механични повреди на самите индивиди. Намаляване на склопеността на насаждението под 0,6. Пашуване на домашен добитък в насажденията, отпъкване и събиране на растенията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на установените и потенциалните находища на вида, като е препоръчително това да става през пролетта. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС.

Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища на източния лопох да се провеждат през месеците април и май по време на цъфтежа. При дейностите да се внимава да не се повредят индивидите на лопоха.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида да се извършва ежегодно – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Пролетно ботурче (*Cyclamen coum* Mill.)

Многогодишно тревисто растение с кръгла грудка. Листата са едри, целокрайни, с бъбрековидна форма. Появяват се преди и по време на цъфтежа. От горната им страна често има бледозелен до белезникав концентричен контур или петно. Цветовете са едри, лилаво-розови, разположени на дълги дръжки. Цъфти от февруари до април. Плодът представлява кръгла кутийка, узряваща и разпукваща се в земята. Отровно растение. В България видът е разпространен в Странджа, Източна Стара планина и по Черноморското крайбрежие, където се среща в дълбоки гори и храсталаци.

Включен е в Закона за биологичното разнообразие в Приложение III, в Червена книга на Н.Р. България с категория „рядък“ (Велчев и др. 1984) и в Бернската конвенция за опазване на дивата европейска флора и фауна и природните местообитания. Силно уязвим при нерегламентирано бране за букети рано на пролет.

Заплахи: Изсичане на дървостоя в обхвата на находището и механични повреди на самите индивиди. Намаляване на склопеността на насаждението под 0,6. Пашуване на домашен добитък в насажденията, отпъкване и събиране на растенията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на други потенциални находища на вида, като това е препоръчително да се извършва през пролетта. Дейностите могат да се извършват и от служители на ДГС.

Мероприятията по маркиране на лесосечния фонд в установените находища на пролетното ботурче да се провеждат през месеците февруари, март и април - по време на цъфтежа. При установяването на наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. При дейностите да се внимава да не се повредят индивидите на ботурчето. Склопеността да не пада по 0,6.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида да се извършва ежегодно – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Да се извършва предварително планиране и оценка на лесовъдските мероприятия, преди началото на дейностите в близост до находищата на вида, с цел да не се нарушат условията на средата.

Триръбеста хептатера (*Heptaptera triquetra* Vent.)

Многогодишно тревисто растение, растящо из храсталаци и горски поляни, светли дъбови гори най-често на силно излужени канелени горски почви, формирани върху андезитни скали или върху доломити и доломитни варовици (до 400 м н.в.). Размножава се със семена. Цъфти юни-юли, плодоноси юли-август. Възобновителните възможности са слаби. Хемикриптофит.

Включен е в „Червена книга на НР България, том 1 (Велчев и др. 1984), с категория „рядък“, балкански ендемит.

Заплахи: Изсичане да дървостоя в обхвата на находището и механични повреди на самите индивиди.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се внимава при провеждане на горскостопанските дейности да не се нанасят механични повреди на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

При установяване находището на вида, проверка на състоянието му ежегодно, като се определят брой индивиди, брой цъфтящи и плодоносещи индивиди, и здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Други растителни видове с висока природозащитна стойност

Елвезиево кокиче (*Galanthus elwesii* Hook./*Galanthus nivalis* auct. bulg.)

Многогодишно луковично растение, геофит. Стъблото достига 20 cm. На върха си носи един увиснал надолу цвят, в основата на който е развит ципест зеленикав лист прикрепен с влагалище. Околоцветните листчета са шест: три външни бели (от 15 до 25 mm) разперени, лъжичковидни, вътрешните са три почти два пъти по-малки, докосващи се едно в друго със зелено петно на връхната и приосновната част. Цъфти в периода януари-април, плодоноси май-юни. Расте из храсталаци, гори и скални поляни в низинния, буковия и дъбовия пояси.

Видът е включен в Закона за биологичното разнообразие в Приложение III и в Червена книга на Р. България (Пеев и др. 2011) с категория „застрашен“.

Заплахи: Изсичане да дървостоя в съседство на находището и механични повреди на самите индивиди.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите. При установяването наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. Склопеността да не пада под 0,6.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Грудков здравец (*Geranium tuberosum* L.)

Многогодишно тревисто растение с подземна грудка. Стъблото в горната част разклонено. Листата силно разделени и нарязани. Цветовете по два върху обща съцветна дръжка. Цветните дръжки простовлакнести. Чашелистчетата дълги 4–8 mm. Венчелистчетата по-дълги от чашелистчетата, на върха на 1/3 дълбоко разделени, розово-лилави, с тъмнолилави жилки. Плодът суха разпадлива кутийка. Плодните дялове в горната си част със странична жилка, със запазващи се след узряване на семената дъговидно извити осили. Цв. IV–V, пл. V–VI. Опрашва се от насекоми. Размножава се със семена и вегетативно.

Расте из дъбови гори, в храстови съобщества при доминиране на *Paliurus spina - christi* и *Carpinus orientalis*, в покрайнините на обработваеми площи (ниви, лозя, овощни градини). Популациите са малочислени (Игнатова 2011).

Видът фигурира в Червена книга на Р. България т. 1 (Пеев и др. 2011) с категория „застрашен“.

Заплахи: Изсичане да дървостоя в съседство на находището и механични повреди на самите индивиди.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Инвентаризиране и картиране на находищата на вида в границите на горското стопанство. При провеждане на лесовъдските мероприятия да не се нанасят механични повреди на индивидите. При установяването наличие на вида, дърветата в съседство се запазват и не подлежат на сеч. Склопеността да не пада под 0,6.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

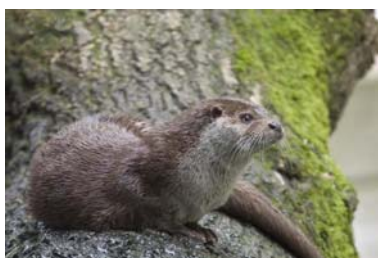
Проверка състоянието на находището на вида (ежегодно) – брой индивиди, определяне на възрастовата структура на ценопопулацията (брой цъфтящи или плодоносещи индивиди), здравословно състояние (наличие на повреди или вредители).

Животински видове включени в Приложение 1 към Практическото ръководство за ГВКС, установени на територията на ТП „ДГС Карнобат“

Видра (*Lutra lutra*)

Обитава предимно реки, богати на риба, с незамръзващи бистри и незастояли води, с обрасли с растителност брегове. Също езера, блата, изкуствени водоеми. Леговището обикновено се намира в стръмен бряг и има вход под водата. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2 и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III.

На територията на ТП „ДГС Карнобат“ се среща в някои реки – р.Мочурица, р.Камчия и язовири - яз.Церковски, яз.Скала.

Заплахи: Нанасяне на повреди на крайречни дървета.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на крайречната дървесна растителност по реките в стопанството, вкл. недопускане на мероприятия по така нареченото “прочистване” и коригиране на речните корита. Опазване на рибните ресурси. При наличие на известни обитаеми леговища да се осигури спокойствие в съответния речен участък, като на по-малко от 300 м. от леговището да не се провеждат никакви мероприятия.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установят броя на наличните размножаващи се семейни групи от вида и да се мониторира числеността им. Могат да се ползват и следите, видровите пътечки и екскременти, като указание за присъствие на вида.

Черен щъркел (*Ciconia nigra* L.)

Обитава обширни широколистни, смесени и иглолистни гори или скални комплекси, предимно в ниските части на планините и в равнините. Гнезди на дървета с височина 6-30 м, но често в скални ниши, козирки, и цепнатини. В ДГС „Карнобат“ гнезди по дървета. Храни се с дребна риба, земноводни, змии и др, главно покрай чисти и богати на риба реки, както и около рибарници, язовири и др.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2 и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III.

Заплахи: Замърсяване на реките и намаляване на рибните ресурси. Изсичане на крайречната естествена растителност, намаляване на зоните на спокойствие, извеждане на сечи с висока интензивност по време на гнезденето.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване чистотата на реките и рибните ресурси. Осигуряване на зони на спокойствие около гнездата и местата за хранене. В отделите, където е установен видът през гнездовия период да се не се извеждат сечи с изключение на сечи в горски култури. За идентифицирани гнезда да не се провеждат сечи в радиус от 500 м около гнездото през гнездовия период от 1.03 до 31.08. Извън този период зоната около гнездото да не се водят сечи в радиус от 250 м. Да не се сече крайречната естествена растителност.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Необходимо е да се записват всички наблюдения на вида през гнездовия период и да се следи за евентуални концентрации на вида по течението на р. Камчия и в други райони по време на миграционния период.

Гълъб хралупар (*Columba oenas* L.)

Обитава разнообразни по видов състав стари широколистни, а също смесени буково-иглолистни гори, понякога и скалисти места. Гнезди в хралупи на дървета, много рядко и в скални дупки. Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 121” и Закона за биологичното разнообразие - Приложение III. У нас е пред прага на изчезване като гнездещ, с катастрофално намаляваща численост. Силно зависим от наличието на стари гори с големи хралупести дървета.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В подотделите, където е установен вида не се провеждат сечи с изключение на сечи в горски култури. Задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото и в съседните отдели на посочените. В отделите не се допуска и провеждането на санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса с изключение на големи природни нарушения (ветровали, снеголоми).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се установи евентуалната численост и разпространение на вида на територията на ДГС през гнездовия период и евентуалните места за концентриране през есенно-зимния период.

Горски бекас (*Scolopax rusticola* L.)

Като прелетна птица преминава през март-април, а наесен – през септември, но главно през октомври, като редовно зимува в по-топлите и малоснежни райони на страната. През време на прелета обитава по-влажни места в окрайнини на гори, поляни, места с единични групи дървета и храсти, разсадници, обрасли мочурища и околности на водоеми. У нас е много рядък гнездещ вид,

разпространен главно в Рила, Пирин, Родопите и Стара планина, по-рядко – и в Странджа. През последните 50 години е драстично намалял у нас както като гнездещ, така и като мигриращ вид.

Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2 и Закона за биологичното разнообразие - Приложение IV и VI.

На територията на ТП „ДГС Карнобат“ не е регистриран през гнездовия период, а само по време на миграция, главно в южните части на територията.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата. Унищожаване на хранителната база.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазването на старите широколистни гори е от първостепенно значение за бекаса.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се проведе специализирано търсене за евентуални гнездовища на вида на територията на ТП „ДГС Карнобат“. Най-подходящ за регистрирането на токуващи птици е периода март-април и при установяване на такива, локализирания район да се опази от човешки дейности доколкото това е възможно.

Скален орел (*Aquila chrysaetos*)

Много **рядък вид** у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, в Червената книга на България /застрашен/ и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III. Гнезди на скали и на стари дървета - най-често дъбове или борове.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са видяни да летят птици от този вид през гнездовия период, да не се извеждат никакви сечи. За отделите, в които са идентифицирани гнезда да не се провеждат никакви сечи в радиус не по-малък от 1000 м около гнездото през гнездовия период от 1.02. до 31.07, независимо дали гнездото е на дърво или на скала. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е с радиус не по-малък от 500 м.

Да се опази в естествен вид крайречната растителност по реките в ДГС. Да не се разорават малкото налични ливади и пасища в района.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно проучване на посочените отдели за преброяване на наличните двойки. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07 чрез стационарно следене от високо разположени наблюдателни пунктове.

Малък креслив орел (*Aquila pomarina*)

Малочислен гнездещ вид у нас, най-разпространен из равнинните и нископланински широколистни гори в Източна България. Включен в Червената книга на България, в Приложение 1 на Директивата за птиците и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III. Гнезди винаги на дървета, обикновено в непристъпни долове. Гнездото му е с диаметър над 1 м. Храни се в прилежащите открити местообитания - ниви, пасища и степи. Ловува най-вече на различни дребни гризачи и насекомоядни. Прелетен, долита във втората половина на март и отлита през октомври. Над страната преминава интензивна транзитна миграция, особено по Черноморското крайбрежие.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата. Унищожаване на естествената крайречна растителност по реките. Унищожаване на хранителната база.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са установени птици през гнездовия период, да не се извеждат никакви сечи, с изключение на сечи в горски култури. За отделите, в които са идентифицирани гнезда да не се провеждат никакви сечи в радиус от 700 м около гнездото през гнездовия период на вида - от 1.03. до 31.07. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е в радиус от 350 м. около гнездото.

Да се опази в естествен вид крайречната растителност по реките. Да не се разорават наличните ливади и пасища, нито да се застрояват с фотоволтаици или ваканционни селища, защото тези дейности отнемат хранителните местообитания на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно проучване на посочените отдели за преброяване на наличните двойки. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07 чрез стационарно следене от високо разположени наблюдателни пунктове.

Орел змияр (*Circaetus gallicus*)

Рядък вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, в Червената книга на България и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III. Гнезди на стари дървета в малко посещавани горски участъци.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата. Унищожаване на хранителната база.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са е установени двойки да не се извършват сечи с изключение на сечи в горски култури. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 01.03 до 31.07. зоната е от 700 м, а от 01.08 до 28.02 зоната е 350 м. Опазване на старите дървета в широколистните и смесени гори, които предоставят гнездова база на вида.

Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се унищожават хранителната база на вида. Да не се разорават наличните ливади и пасища, нито да се застрояват с фотоволтаици или ваканционни селища, защото тези дейности отнемат хранителните местообитания на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно проучване на посочените отдели за преброяване на наличните двойки. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07 чрез стационарно следене от високо разположени наблюдателни пунктове.

Малък орел (*Hieraetus pennatus*)

Застрашен вид у нас и в Европа, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, в Червената книга на България и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III. Гнезди на стари дървета в широколистни – главно дъбови или букови гори.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са е установени двойки да не се извършват сечи. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 15.03. до 31.07. зоната е от 700 м, а от 01.08 до 15.03 зоната е 350 м. Опазване на старите дървета в широколистните и смесени гори, които предоставят гнездова база на вида.

Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се унищожават хранителната база на вида. Да не се разорават наличните ливади и пасища, нито да се застрояват с фотоволтаици или ваканционни селища, защото тези дейности отнемат хранителните местообитания на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно проучване на посочените отдели за преброяване на наличните двойки. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07 чрез стационарно следене от високо разположени наблюдателни пунктове.

Черна каня (*Milvus migrans*)

Рядък вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, в Червената книга на България и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III. Гнезди на стари дървета в широколистни гори, често в долините на реки.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата. Унищожаване на хранителната база.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са е установени двойки да не се извършват сечи. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 1.03. до 31.07. зоната е от 700 м, а от 01.08 до 1.03 зоната е 350 м. Опазване на старите дървета в широколистните гори, които предоставят гнездова база на вида.

Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се унищожават хранителната база на вида. Да не се разорават наличните ливади и пасища, нито да се застрояват с фотоволтаици или ваканционни селища, защото тези дейности отнемат хранителните местообитания на вида. Да не се допуска сеч на крайречни гори.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно проучване на посочените отдели за преброяване на наличните двойки. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07 чрез стационарно следене от високо разположени наблюдателни пунктове.

Късопръст ястреб (*Accipiter brevipes*)

Рядък вид, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, в Червената книга на България и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III. Гнезди на дървета в широколистни гори, обикновено покрай реките. Обитава и галерийни гори по реките.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата. Унищожаване на хранителната база.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, в които са е установени двойки да не се извършват сечи. Зоните забранени за човешки дейности около гнездата са регламентирани както следва: за периода от 1.04. до 31.07. зоната е от 700 м, а от 01.08 до 1.04 зоната е 350 м.

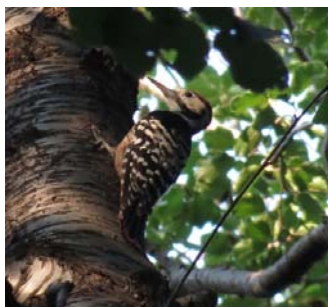
Да не се допуска палене на стърнища и храсти, защото така се унищожават хранителната база на вида. Да не се разорават наличните ливади и пасища, нито да се застрояват с фотоволтаици или ваканционни селища, защото тези дейности отнемат хранителните местообитания на вида. Да не се допуска сеч на крайречни гори.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Ежегодно проучване на посочените отдели за преброяване на наличните двойки. Проучването следва да се проведе в периода 1.05.- 31.07 чрез стационарно следене от високо разположени наблюдателни пунктове.

Южен белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos lilfordi*)

Застрашен от изчезване в световен мащаб подвид, среща се само в източните и южните части на Балканския полуостров и в Мала Азия. У нас е защитен, включен в Червената книга, категория "Уязвим" и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III. Предпочитаното местообитание за вида у нас са старите букови, дъбови, буково-елови и буково-смърчови гори в планинските и предпланински райони.

Заплахи: Изсичането на стари дървета, дървета с хралупи, острови на старостта и умиращи дървета. Провеждане на горскостопански дейности по време на гнездовия период.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите/подотделите/, в които е установен вида да не се осъществяват сечи. Да не се отстраняват сухата и паднала маса от гората, както и дърветата с хралупи. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и от храна и за това в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се проведат допълнителни изследвания за потвърждаване и доказване присъствието на вида в повече части на ДГС и евентуално - намиране на откриване на обитаеми хралупи на вида.

Други животински видове с природозащитно значение, установени на територията на ТП „ДГС Карнобат“

Шипобедрена костенурка (*Testudo graeca*)

Гръбният панцер (карпаксът) е жълтеникав с черни петна, коремният (пластронът) – жълтеникав до светломаслинозелен. Главата, шията и крайниците са мътнозеленикави и жълтокафяви. На задната страна на бедрата ма по една конична рогова брадавица. На дължина достига до 30 см. Обитава най-често сухи припечни карстови терени. Зимата прекарва в сън, като се заравя в дупки. Размножава се през март-април. През юни-юли женската изравя с крайниците си

трапчинки и снася 2-8 яйца. В един сезон женската снася яйца три пъти, така че една женска снася средно по 16 яйца. Инкубацията им продължава около 2-3 месеца. Храни се с треви, листа, плодове, понякога със земни червеи, охлюви и др. Среща се най-често из полянки сред дъбови и други широколистни горички, покрайнини на гори и храстови съобщества.

Видът е включен в Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Пожари и разораване на опожарените територии. Почистване на храстите в екотонните зони.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високостъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталаците е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се наказват строго, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура, защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

Шипоопашата костенурка (*Testudo hermanni*)

По външен вид наподобява шипобедрената костенурка, но на задната страна на бедрата няма брадавици и опашката накрая завършва с рогов шип. На дължина достига 37 см, маса – 6,5 кг. Начинът ѝ на живот е както на шипобедрената костенурка. Среща се по-често из полянки сред дъбови и други широколистни горички, крайнини на гори и храстови съобщества.

Видът е включен в Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III.

Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Пожари и разораване на опожарените територии. Почистване на храстите в екотонните зони.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Опазване на високостъблените дъбови и букови гори главно с южни изложения и на храсталаците е от ключово значение за вида. Също така не бива да се употребяват химически средства за защита в селското и горското стопанство. Случаите на браконьерски улов на костенурки да се санкционират, както е предвидено по ЗБР. Да не се допуска палене на стърнищата. Да не се разширява съществено съществуващата асфалтирана пътна инфраструктура, защото много често животни от този вид загиват по пътищата.

Смок мишкар (*Elaphe longissima longissima* Laurenti)

Обитава предимно влажни места из широколистни гори или мезофилни ливади с храстова растителност, понякога на скалисти терени. Копулацията е в края на май до средата на юни. Снася 2-10 яйца в края на юни до първото десетдневие на юли, най-често в хралупи и други места с гниеща дървесина. Половата зрелост настъпва на третата пролет. В ТП „ДГС Карнобат“ се среща сравнително често в гори, заети от дъб, габър и келяв габър.

Застрашен вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 39“ и Закона за биологичното разнообразие - Приложение III.

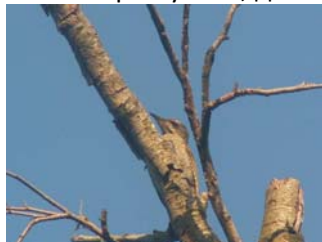
Заплахи: Събиране, местене или убиване на индивидите от вида. Почистване на храстите в екотонните зони.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се допускат пожари и палене на стърнищата. Да не се използват химически средства за защита в горското стопанство в районите в които е известно, че обитава вида. Да се преустановят голите сечи в дъбовите и габърски гори на територията на ДГС, които променят характера на местообитанието. Да не се убиват змиите – те са полезни помощници на човека в борбата с мишките, полевките и плъховете.

Сив кълвач (*Picus canus*)

Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС, включен е в новата Червена книга на България (под печат) и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III. Обитава стари букови, дъбови, крайречни и смесени гори.

Заплахи: Извършване на горкостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели и подотдели, където видът гнезди да не се допускат никакви сечи с интензивност над 10%. При провеждане на лесовъдски мероприятия във високостъблени гори в останалите отдели на стопанството да се осигури запазването на старите дървета/”баби”/, на дървета с хралупи, острови на старостта, мъртва дървесина и умиращи дървета.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*)

Рядък и бързо намаляващ вид у нас, включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III. Обитава стари дъбови, букови, габъррови, липови и крайречни гори.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да се поддържа разновъзрастна структура на горите в ДГС. В посочените отдели за вида да не се допускат сечи с интензивност над 10%. При провеждане на лесовъдски мероприятия да се осигури запазването дървета с хралупи, острови на старостта, мъртва дървесина и умиращи дървета. При окончателни фази на възобновителни сечи да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждения.

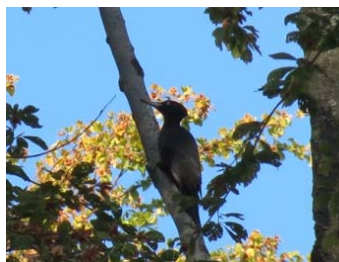
ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

Черен кълвач (*Dryocopus martius*)

Обитава стари букови, иглолистни и смесени планински гори до горната им граница; по-рядко нископланински и равнинни гори. Гнезди в стари дървета с хралупи. Най-рано брачни прояви са установени в началото на март, а напуснали гнездото малки в началото на май. Люпилото е от 4-5 яйца, мътенето продължава 12-14 дни, а престоят на малките в гнездото 24-28 дни. При загуба на първото люпило прави второ люпило. В стари гори гнездовият участък обхваща 100-300 ха, а в горите с малко количество стари и умиращи дървета – 1000-1600 ха.

Рядък вид, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 126” и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се извеждат голи сечи и реконструкции в отделите/подотделите с установено обитаване на вида. Сечите в посочените отдели по интензивност не трябва да надхвърлят 10% /на ниво отдел/. Да се опазват старите горски участъци, както и хралупести дървета, дори и в горски участъци с по-млада гора.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние, както и за състоянието на горските местообитания в околността им.

Осояд (*Pernis apivorus*)

Обитава разнообразни стари гори, най-често дъбови и иглолистни, а също букови в съседство с поляни и ливади от морското равнище до около 1800 m н.в. Гнездото е добре скрито в основата на страничен клон на височина 10-20 m. **Застрашен вид**, включен в „Червена книга на България, том 2” и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III. Храни се главно с ципокрили насекоми – оси, пчели и др. Обитава широколистните гори в повечето части на стопанството, особено в северните, но е доста рядък.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В отделите, където са е установени двойки през гнездовия период, да се не се извеждат интензивни сечи – с интензивност над 10%. За идентифицирани гнезда, да не се провеждат сечи в радиус не по-малък от 500 m около гнездото през гнездовия период от 1.04 до 31.07. Извън този период зоната около гнездото в която не се водят сечи е с радиус не по-малък от 250 m.

Опазване на старите клонести дървета, които предоставят гнездова база на вида. Да не се допуска унищожаване на пасища и ливади. Да се прекратят палене на стърнища и да се провеждат мероприятия за превенция на горските пожари.

Да се оставят повече гори в фаза на старост и в дъбовата зона на ДГС. Да не се използват инсектициди в горското стопанство в отделите в които попадат гнездовите и ловните територии на вида.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездата на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние, гнездови успех и евентуални заплахи. У нас е прелетен – идва в края на април и отлита до края на септември. Наблюденията в периода от края на май до края на юли се отнасят за местните гнездещи птици.

Голям ястреб (*Accipiter gentilis*)

Рядък вид, включен в Червената книга на България и Закона за биологичното разнообразие - Приложение III. Гнезди в разнообразни гори, както в планините така и в равнини, вкл. В стари горски култури. Предпочита дъбови и крайречни гори. Храни се основно с птици – сойки, гълъби, врани, кокошеви, дроздове, а понякога и патици.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности с висока интензивност по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочение отдели да се не се извеждат интензивни сечи – с интензивност над 10%. При окончателни фази на възобновителни сечи да се оставят единични или групи дървета от предходното насаждения.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Постоянен вид.

Малък ястреб (*Accipiter nisus*)

Включен в Червената книга на България и Закона за биологичното разнообразие - Приложение III. Гнезди в разнообразни гори, предимно в планините. Предпочита иглолистни и букови гори. Храни се основно с дребни врабчоподобни птици.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности с висока интензивност по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели да се не се извеждат интензивни сечи – с интензивност над 10%.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Среща се целогодишно у нас, като през зимата идват птици от северни райони на Европа.

Сокол орко (*Falco subbuteo*)

Вид включен в Червената книга на България и Закона за биологичното разнообразие - Приложение III. Среща се в цялата страна. Гнезди в стари гнезда на вранови птици на дървета, често в различни типове широколистни гори. Предпочита крайречни и низинни гори. Храни се с дребни птици.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности с висока интензивност по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В посочените отдели да се не се извеждат интензивни сечи – с интензивност над 10%.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние.

Бухал (*Bubo bubo* L.)

Обитава скалисти терени, проломи, рядко в стари широколистни гори и обрасли с гъста растителност места. Среща се предимно в равнините и ниските планини. Брачният период започва през януари-февруари. Гнезди в скални пукнатини и надвеси, на земята и рядко в хралупи на дървета или стари гнезда на дневни грабливи птици на дървета. Не строи гнезда, снася в някоя ниша или ямка на скален корниз или малка пещеричка. В края на март снася 2-4 яйца. Малките започват да летят през юли. **Застрашен вид**, включен в „Червена книга на България, том 2, стр. 122”, в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и Закона за биологичното разнообразие - Приложение II и III. Храни се с разнообразни животни- зайци, дребни лисици и порове, таралежи, гризачи, птици, вкл други нощни и дневни грабливи птици и чапли и др.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

В зоните с установено гнездене на вида да се осигури зона на спокойствие без сечи според указанията в Ръководството (от 01.01 до 30.06 – зона 500 м около гнездото) и (от 01.07 до 31.12 – зона 250-350 м). Под скали с установено гнездене на вида да не се извеждат сечи в радиус от 500 м от скалите. Да не се провеждат санитарни сечи в подотелите, в които е установен вида, освен в случаите на големи природни нарушения. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели!

Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и влизост до тях.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от януари до май и през есента- септември- октомври и в тези периоди и най-лесно да бъде регистриран.

Горска улулица (*Strix aluco*)

Обитава главно стари широколистни и смесени гори, по-рядко и скалисти терени, проломи. Среща се предимно в равнините и ниските планини и значително по-рядко – в по-високите горски

зони на планините. Задължително изискване за гнезденето на вида в определен горски участък е наличието на дебели дървета с естествени хралупи.

Храни се с разнообразни животни- мишевидни гризачи, сънливци, зайци, дребни лисици и порове, таралежи, птици, вкл други нощни и дневни грабливи птици и чапли и др. Среща се повсеместно в старите гори на територията на ТП „ДГС Карнобат“. Установен в следните отдели:

Включен е в приложение III на ЗБР.

Заплахи: Извеждането на санитарни сечи. Изсичането на стари дървета, дървета с хралупи, острови на старостта и умиращи дървета. Провеждане на горскостопански дейности по време на гнездовия период.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ

Да не се провеждат санитарни сечи в отделите и подотелите, в които е установен вида, освен в случаите на големи природни нарушения и каламитети на вредители. Санитарните сечи лишават вида от дървета за гнездене и затова в гората трябва да се оставят определен брой съхнещи, хралупести дървета дори и извън картираните отдели! Да не се осъществяват интензивни сечи /над 15% интензивност/ в посочените за вида отдели.

Да не се допуска застрояване, изграждане на спортни съоръжения и фрагментиране на горските местообитания в тези отдели и в близост до тях.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Да се картират гнездовите находища на вида и да се следи за тяхното ежегодно състояние. Видът е постоянен. Пее активно от януари до май и през есента- септември- октомври и в тези периоди и най-лесно да бъде регистриран.

Полубеловрата мухоловка (*Ficedula semitorquata*)

Световно застрашен вид птица. Гнезди у нас основно в Източна България и доста по-рядко- в Западна България. Включен в Приложение 1 на Директивата за птиците на ЕС и в новата Червена книга на България. Включен е и в Приложения II и III на ЗБР. Гнезди главно в стари, хралупести широколистни гори, обикновено в долове със стара букова, дъбова или габърова гора. Гнезди в хралупи и полухралупи.

Заплахи: Извършване на горскостопански дейности по време на гнездовия период и в непосредствена близост до гнездата.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В подотделите, където е установен вида да не се провеждат сечи, с изключение на сечи в горски култури. Лесовъдската намеса в съседните отдели трябва да цели създаване на разновъзрастна структура на гората, което предполага използване на дългосрочни сечи (групово-постепенна, групово-изборна). Задължително се запазват всички стоящи и паднали мъртви дървета, дърветата с хралупи, както и дървета с видими признаци на заболяване и гнилото. Задължително части от насажденията се запазват като острови на старостта (без никакви лесовъдски мероприятия). В отделите не се допуска провеждането на санитарни сечи и събиране на суха и паднала маса с изключение на големи природни нарушения (ветровали, снеголоми).

Поставяне на изкуствени къщички за подпомагане на гнезденето на вида се препоръчва само в горски участъци, където липсват хралупести дървета.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Допълнителни проучвания за прецизиране разпространението и числеността на вида в района. Картиране на наличните гнездови двойки.

Благороден елен (*Cervus elaphus*)

Обитава всички горски комплекси, като предпочита по изредените широколистни и смесени гори с повече тревна растителност и подраст.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Да се контролира строго браконьерството в района.

Да се ограничат горскостопанските работи в периода 01.09-15.10, около сватбовищата на благородния елеен.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ

Провеждане на ежегодно преброяване на елените в района и определяне на половото съотношение на животните.

ВКС 1.3 КРИТИЧНИ КОНЦЕНТРАЦИИ НА ВИДОВЕ

Целта на този елемент е да осигури запазването на гори с важни концентрации на видове, които използват дадената горска територия постоянно или само през определено време или в отделни фази от жизнения си цикъл. Тук се включват критични места за размножаване и миграции, миграционни маршрути и коридори (по отношение на географската ширина или надморската височина). В тази ВКС могат да бъдат използвани съществуващите системи за определяне на територии с високи концентрации на видове, например Орнитологично важни места, Ботаническо важни места, Херпетологично важни места и т.н.

Примери за важни временни концентрации:

- Концентрации на мигриращи птици
- Токовища на глухари
- Колонии от прилепи
- Миграции на риби до местата за хвърляне на хайвер
- Сватбовища на елени

В горите на стопанството има немалко места за концентрация на нощуващи дневни грабливи птици и щъркели по време на пролетната и есенната миграция. Най-многочислените видове, които спират за нощувка в горски участъци са белия щъркел, малкия креслив орел, осояда, обикновения мишелов и черния щъркел. По-малочислени са вечерната ветрушка, малък орел, черна каня, орел змияр, малък ястреб, късопръст ястреб, голям креслив орел и царски орел.

Необходимо е щателно проучване на местата за концентрация на нощуващи мигранти в стопанството. Ако бъдат установени повече или по-малко постоянни места за спиране те трябва да бъдат запазени от интензивни сечи.

ВКС 2. ЕКОСИСТЕМИ И МОЗАЙКИ ОТ ЕКОСИСТЕМИ НА НИВО ЛАНДШАФТ.

ГВКС представляват всички ГТ, включени в списъка на *Приложение 3* към Практическото ръководство за ГВКС. Това са непокътнати горски ландшафти, големи екосистеми на ниво ландшафт и мозайки от екосистеми с глобално, регионално или национално значение, в които съществуват жизнени популации на повечето естествено срещащи се видове в естествените им модели на разпространение и обилие.

ВКС 2 представляват значими горски територии, формиращи ландшафт от регионално и национално значение, в които всички естествено срещащи се видове съществуват при естествени условия на разпространение и обилие.

При формиране на критериите за разпространение на горите, отговарящи на ВКС 2 е взето под внимание географското разпространение на обширните горски масиви на територията на страната. Горите отговарящи на тази консервационна стойност се обособяват по критериите - естественост, фрагментираност и минимален териториален размер на жизнено проявление на популациите на естествено срещащи се видове.

Идентифицираните по тези критерии горскостопански единици са представени в отделно Приложение 3 към Националното ръководство, като на територията на ТП „ДГС Карнобат“ са на площ от **18195.9 ха**.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

1. Планираните лесовъдски и стопански мероприятия не трябва да водят до намаляване на лесистостта на територията.
2. Да се използват лесовъдски системи, които да поддържат видовото, възрастовото и структурното разнообразие в насажденията и на ниво ландшафт. Да се прилагат природосъобразни и разнообразни лесовъдски системи в съответствие с особеностите на конкретното насаждение.
3. Не по-малко от 5% гори от основно представените горскодървесни видове на територията на горскостопански единици или части от тях, включени във ВКС 2, трябва да бъдат отделяни за превръщане в гори във фаза на старост (Old-growth forests).
4. Да се спазват екологични принципи и практики при планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия. При провеждане на лесовъдски дейности да се поддържат определено количество мъртва дървесина в насаждението, дървета с хралупи, единични и групи стари дървета.
5. Да се дава приоритет на естественото възобновяване. Да се прилагат лесовъдски системи, които осигуряват естествено възобновяване.
6. Не се допуска смяна на коренния дървесен състав на насажденията освен в случаите когато:
 - След големи природни нарушения територията е оставена на естествената сукцесия.
 - Целта на стопанисването на насаждението е възстановяване на коренни видове.
7. При възстановителни дейности (залесяване) да се използват само местни видове и произходи. В определените по ВКС 2 територии да не се внасят чуждоземни дървесни видове и произходи с изключение на дендрариумите и географските култури, както и животински видове извън естественият им ареал на разпространение.
8. Да не се допуска изкуствено залесяване на естествени открити пространства в горските масиви, с изключение на мероприятията за контрол на ерозионни процеси.
9. Да не се допускат дейности (в това число и лесовъдски), които да увеличават антропогенната фрагментираност на територията, независимо дали съществуващата фрагментация е под определения граничен процент. При планирането на пътища и инфраструктура, трябва максимално да се запази целостта на ландшафта. Необходимо е да се осигурят подходящи елементи, намаляващи влиянието на фрагментираността на територията, които да подпомагат движението на живите организми – например да се предвиждат коридори за придвижване, връзки и зони на спокойствие на животните и т.н.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 2

1. При провеждане на мониторинга се следят и количествените показатели на трите критерия – естественост, фрагментираност и размер на територията. Количествените показатели трябва да съответстват на посочените в таблицата за пълна оценка за всеки от определените горско-растителни пояси.
2. Мониторингът се извършва всяка година по документи. Да се използват действащите горскостопански планове, планове за управление, териториално устройствени планове, процедури, свързани с промяна на предназначението на земи и гори от горския фонд, и т.н.
3. Да се осъществява контрол върху изпълнение на дърводобивните дейности.
4. На всеки 5 години да се прави ревизия на теренни обекти, в които са проведени дейности, влияещи директно или индиректно върху някой от критериите. Да се провеждат консултации със заинтересованите групи, обществеността и съответните власти, за да се осигури информираността на всяка от страните за дейностите на другата страна и работа за смекчаване на потенциалните бъдещи заплахи, като незаконна сеч, разработване на мини и кариери, неустойчиво земеделие и др.
5. Да се извършва мониторинг на въздействието на външни заплахи от антропогенен характер, например пожари, както и мониторинг на условията за възникване на екстремни събития, например нападения на вредители и др. и прилагане на превантивни мерки когато е възможно.

ВКС 3. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, ПРЕДСТАВЛЯВАЩИ РЕДКИ, ЗАСТРАШЕНИ ИЛИ ИЗЧЕЗВАЩИ ЕКОСИСТЕМИ, ИЛИ СЪДЪРЖАЩИ СЕ В ТАКИВА.

ГВКС представляват всички ГТ, включени в списъка на *Приложение 4* към Практическото ръководство за ГВКС. За ВКС се считат и гори, притежаващи характеристики, отличаващи ги като гори във фаза на старост (Old growth forests), които със своята възрастова структура и степен на естественост представляват местообитание на комплекс от видове от специфични екологични и таксономични групи. Тези гори включват наличие на:

1. Големи живи дървета с диаметри близки до максималните за съответния дървесен вид;
2. Дървета с изсъхнали, деформирани или счупени върхове и клони;
3. Дървета с масивни живи клони (често с диаметър по-голям от 25 см);
4. Дървета с белези от пожар или дървета с хралупи;
5. Големи мъртви дървета, които са все още на корен;
6. Паднали големи мъртви дървета, които са в различни фази на разлагане;
7. Неравномерна пространствена структура.

За определяне на горите, отговарящи на критериите на ВКС 3, са използвани данни от ЛУП на ТП „ДГС Карнобат“. Извършено е и теренно обследване на идентифицираните за тази консервационна стойност типове екосистеми. Съгласно списъка към *Приложение 4* на Практическото ръководство за ГВКС за определяне на ГВКС, за територията на ТП „ДГС Карнобат“ са идентифицирани 8 типа редки, застрашени или изчезващи екосистеми. Границите на отделните гори, представляващи ВКС 3, не са отбелязани на терена тъй като в повечето случаи съвпадат с границите на насаждението.

G1.1112 Eastern European poplar-willow forests

В това местообитание се включват крайречни, най-често смесени върбово-тополови или чисто върбови или тополови гори в низините и равнините, в условията на континентален климат в Северна България.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания (Бисерков и др. 1984) с категория “застрашено местообитание”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

С цел подобряване на благоприятното природозащитно състояние се препоръчва площите, които се освобождават след изсичане на тополовите плантации, да бъдат залесявани с типични за местообитанието видове.

- ✓ Необходимо е поне 10% от територията да бъдат отделени за гори във фаза на старост, като същевременно в останалите площи се полагат грижи за опазване на поне 10% биотопна дървесина.
- ✓ Задължително, около теченията на реките, се оставя буферна ивица с ширина 15-20 м., в която не се провеждат лесовъдски мероприятия. Тук се допуска единствено намеса с интензивност до 5%, с цел отстраняване на отделни опасни за здравето на хората и инфраструктурата дървета.
- ✓ Не се допуска извозът на дървесина да се извършва при мокри почви.

G1.1216 Dacio-Moesian ash-alder woods

В това местообитание се включват планински галерии с преобладание на бяла (сива) елша (*Alnus incana*), формирани върху алувиални почви по протежение на реките в средния планински елово-буков пояс, при по-големи надморски височини в сравнение със сходните гори на черна елша и планински ясен.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания (Бисерков и др. 1984) с категория “застрашено местообитание”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

- ✓ Необходимо е поне 10% от територията да бъдат отделени за гори във фаза на старост, като същевременно в останалите площи се полагат грижи за опазване на поне 10% биотопна дървесина.
- ✓ Задължително, около теченията на реките, се оставя буферна ивица с ширина 15-20 м., в която не се провеждат лесовъдски мероприятия. Тук се допуска единствено намеса с интензивност до 5%, с цел отстраняване на отделни опасни за здравето на хората и инфраструктурата дървета.
- ✓ Не се допуска извозът на дървесина да се извършва при мокри почви.

G1.661 Middle European dry-slope limestone beech forests

Ксеротермофилни гори, развиващи се върху варовити, често плитки почви от типове лесивирани файоземи (*Luvic Phaeozems*) и рендзини (*Rendzic Leptosols*). Основен дървесен вид е обикновеният бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*). В състава на дървесния етаж участват още *Tilia tomentosa*, *T. cordata*, *Carpinus betulus* и *C. orientalis*. Храстовият етаж е изграден от *Acer campestre*, *Cornus mas*, *Fraxinus ornus* и *Ligustrum vulgare*. В тревния етаж участват видове, характерни за термофилните дъбови гори (*Brachypodium pinnatum*, *Lathyrus niger*, *Mycelis muralis*, *Physospermum cornubiense*). Характерен белег е и участието на видове от сем. *Orchidaceae* (*Cephalanthera* spp., *Dactylorhiza cordigera*, *Epipactis* spp., *Neottia nidus-avis*, *Orchis pallens* и др.).

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория "потенциално застрашено местообитание".

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

При стопанисването на тези гори е необходимо да се изпълняват следните изисквания:

- ✓ Да се прилагат лесовъдски системи, които да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната, като за последната е необходимо да се установят оптималния запас и турнуса на стопанство. В подходящите насаждения да се приложи „Система от сечи за индивидуално производство на висококачествена дървесина“ (Саарландски метод). Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура и запазване на дендрологичното разнообразие.
- ✓ Да не се прилагат краткосрочно-постепенни сечи!
- ✓ Не се препоръчва изкуствено възобновяване, особено с нетипични за района и/или езотични видове.
- ✓ Отгледните мероприятия в стопанисваните млади насаждения трябва да се извършват навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествените им параметри! Методите за извеждане на отгледните сечи са „върхов“ и „комбиниран с върхов уклон“.
- ✓ При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия! Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията. При възстановяването на такива територии трябва да се използва възможността за увеличаване участието на пионерни и светлолюбиви видове характерни за региона.
- ✓ Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.
- ✓ При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на буковите съобщества. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали "фаза на старост" (old growth forests).
- ✓ Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.

- ✓ Трансформация на по-рано създадените култури от нетипични за месторастенето видове, чрез отваряне на възобновителни центрове (още във фазата на прореждания и пробирките) за настаняване на местните видове, а също и чрез залесяване с местни видове. Такива възобновителни центрове могат да се отворят на места с повреди от абиотичен и биотичен характер.

G1.69 Thermophilous Moesian beech forests

Чисти и смесени широколистни гори с основен едификатор обикновен бук (*Fagus sylvatica* subsp. *sylvatica* и *Fagus sylvatica* subsp. *moesiaca*). Срещат се предимно в предпланините, ниските планини и долните части на високите планини в диапазона от 100 до 1300 m надм. вис. при условия на умерено-континентален и преходно-континентален климат. Заемат главно сенчести изложения и участъци в доловете с относително по-висока въздушна и почвена влажност. Почвите са кафяви горски (*Cambisols*) и по-рядко канелени горски (*Chromic Cambisols*) и рендзини (*Rendzic Leptosols*). Мизийските букови гори се отличават с термофилен характер, подчертан чрез присъствието на видове от съседно разположените дъбови, липови, габъррови и др. широколистни гори. В горната част от вертикалния си диапазон на разпространение, мизийският бук формира смесени гори с участие най-вече на обикновен габър (*Carpinus betulus*) и обикновен горун (*Quercus dalechampii*). В по-ниските участъци съедификатори са предимно дървесни видове с южен произход и разпространение - *Acer hyrcanum*, *Corylus colurna*, *Ostrya carpinifolia*, *Quercus cerris*, *Q. frainetto*, *Sorbus torminalis* и *Tilia tomentosa*. Храстов етаж обикновено не е формиран. По-често се срещат единични храсти от *Cornus mas*, *Crataegus monogyna*, *Rosa arvensis*, *Rubus hirtus*, *Ruscus aculeatus*, *R. hypoglossum*. Общото покритие на тревния етаж варира в широки граници в зависимост от покритието на дърветата и се характеризира с мозаична структура. Най-често се формират микрогрупировки с преобладаване на следните видове: *Arenaria agrimonoides*, *Dentaria bulbifera*, *Euphorbia amygdaloides*, *Galium odoratum*, *Luzula forsteri*, *Melica uniflora* и *Sanicula europaea*. Други видове с висока срещаемост са *Dryopteris filix-mas*, *Hedera helix*, *Lamium galeobdolon*, *Melissa officinalis*, *Mycelis muralis*, *Piptatherum virescens*, *Polygonatum latifolium*, *P. odoratum*, *Potentilla micrantha*, *Sanicula europaea*, *Tamus communis*, *Viola odorata*, *V. reichenbachiana* и *V. riviniana*. Присъствието на *Glechoma hederacea*, *Arum maculatum*, *Geum urbanum*, *Helleborus odoratus*, *Lathyrus niger* и *Physospermum cornubiense* е указателно за термофилния характер на този тип букови гори. Характерен е и пролетният синузий от *Arum maculatum*, *Geum urbanum*, *Glechoma hederacea*, *Helleborus odoratus*, *Lathyrus niger*, *Physospermum cornubiense* и др.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория "потенциално застрашено местообитание" (Димитров 2011)

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Тези горски екосистеми са се адаптирали към не толкова благоприятните условия на средата, но очакваното бъдещо засушаване на климата може усложни ситуацията в тях. За насажденията, които растат на терени с ниска продуктивност, се изисква да се направи оценка на производствените им цели.

Поради граничните условия на месторастенето част от тези насаждения имат смесен характер. В горната част от вертикалния си диапазон на разпространение, букът формира смесени гори с участие най-вече на обикновения габър и горунът. В по-ниските участъци съедификатори са предимно дървесни видове като хиркански клен, воден габър, цер, благун, сребролистна липа и брекина.

При стопанисването на тези гори е необходимо да се изпълняват следните изисквания:

- ✓ Да се прилагат лесовъдски системи, които да осигурят тяхното структурно и видово разнообразие. Приоритет трябва да имат сечите с дълъг възобновителен период, а именно групово-постепенната, неравномерно-постепенната и групово-изборната, като за последната е необходимо да се установят оптималния запас и турнуса на стопанство. В подходящите насаждения да се приложи „Система от сечи за индивидуално производство на

- висококачествена дървесина“ (Саарландски метод). Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена структура и запазване на дендрологичното разнообразие.
- ✓ Да не се прилагат краткосрочно-постепенни сечи!
 - ✓ Да не се извършват голи сечи!
 - ✓ Не се препоръчва изкуствено възобновяване, особено с нетипични за района и/или езотични видове.
 - ✓ Отгледните мероприятия в стопанисваните млади насаждения трябва да се извършват навреме за да се подобри тяхната устойчивост и качествените им параметри! Методите за извеждане на отгледните сечи са „върхов“ и „комбиниран с върхов уклон“.
 - ✓ При възникване на едроплощни природни нарушения /ветровали, каламитети и пожари/ е препоръчително част от засегнатата площ да не се залесява, а да се остави на естествената сукцесия! Това ще допринесе за повишаване на структурното и видовото разнообразие на територията. При възстановяването на такива територии трябва да се използва възможността за увеличаване участието на пионерни и светлолюбиви видове характерни за региона.
 - ✓ Приоритет при стопанисването на издънковите букови гори, трябва да бъде тяхното превръщане в семенни.
 - ✓ При планирането и извеждането на лесовъдските мероприятия да се осигури пространственото представяне на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на буковите съобщества. Особено внимание трябва да се обърне за запазването на насаждения, които са достигнали “фаза на старост” (old growth forests).
 - ✓ Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – мъртва дървесина, острови на старостта, дървета с хралупи и т.н.
 - ✓ Трансформация на по-рано създадените култури от нетипични за месторастенето видове, чрез отваряне на възобновителни центрове (още във фазата на прореждания и пробирките) за настаняване на местните видове, а също и чрез залесяване с местни видове. Такива възобновителни центрове могат да се отварят на места с повреди от абиотичен и биотичен характер.

G1.6E11 Eastern Balkan Range oriental beech forests

Чисти или смесени (с *Quercus polycarpa*) съобщества на *Fagus orientalis* с по-слабо участие на представители на южноевксинския флорен елемент. В подлеса липсват вечнозелени храсти от лавровиден тип. Разпространени са в Източна Стара планина - Еминска, Айтоска и Камчийска планина. Съобществата заемат местоположения във вертикален диапазон между 170 и 550 m надм. вис. Склоновете са стръмни до много стръмни. Обитават на различни изложения, предимно северни. Почвите са канелени горски или сиви горски, песъчливо глинести, на места доста каменливи. Формирани са както на силикатни, така и на карбонатни основни скали. Преобладават монодоминантните гори. В тях единично се срещат *Quercus polycarpa*, *Acer platanoides*, *Carpinus betulus*, *Corylus colurna*, *Tilia tomentosa*, *T. plathyphyllos*. В подлеса с ниско обилие се срещат *Carpinus betulus*, *Cornus mas*, *Euonymus europaeus* и подраст на дървесните видове. Тревната покривка е слабо изразена. Основно участие в нейното изграждане вземат средноевропейските елементи *Brachypodium sylvaticum*, *Carex sylvatica*, *Dactylis glomerata* subsp. *lobata*, *Euphorbia amygdaloides*, *Festuca heterophylla*, *Galium odoratum*, *Melica uniflora*, *Poa nemoralis*. Характерно е и участието на видове принадлежащи към южноевксинската група флорни елементи като *Cyclamen coum*, *Doronicum orientale*, *Lathyrus aureus*, *Primula vulgaris* subsp. *sibthorpii*, *Ruscus hypoglossum*, *Salvia forskaohlei*, *Trachystemon orientalis* и др. (Гусев 2011).

Тези гори са включени в Червена книга на България т. 3, като подтип на местообитанието 12G1 Гори от източен бук (*Fagus orientalis*) с категория “застрашено” (Бисерков и др. 2011).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

За да се осигури биологичното разнообразие в тази основна група гори трябва да се прилага разнообразие от лесовъдски системи. Трябва да се прилагат групово-постепенна и/или неравномерно-постепенна сечи. Те ще спомогнат за формиране на неравномерна пространствена

структура, която ще осигури по-голямо разнообразие от месторастения. Също така ще подпомогнат запазването на дендрологичното разнообразие.

- ✓ Отгледните мероприятия трябва да се извършват навреме, за да се подобри устойчивостта на младите насаждения. При планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на източнобуковите съобщества.
- ✓ Особено внимание трябва да се обърне на запазване на насаждения, които са достигнали „фаза на старост“ (old growth forests).
- ✓ Обособяване на поне 10% от територията на местообитанието като гора във фаза на старост.
- ✓ Опазване на най-малко 10% биотопна дървесина.
- ✓ Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и др.
- ✓ Приоритетът при стопанисването на издънкови източнобукови гори, да бъде тяхното превръщане в семенни.
- ✓ При дървостои с нисък дървопроизводителен ефект да се имат предвид предимно защитните им функции.
- ✓ Да се ограничат стопанските дейности при управлението на ендемичните съобщества на източния бук.
- ✓ При възобновителни дейности чрез залесявания да се използват само местни произходи и видове.
- ✓ Да се предприемат мерки за подобряване на охраната на горите. Приемане на забрана за намаляване на териториите с цел инфраструктурни и други проекти.
- ✓ При настъпване на природни нарушения, да се осигури развитието на пионерна фаза.

G1.737 Eastern sub-Mediterranean white oak woods

Гори от космат дъб (*Quercus rubescens*) - чисти или смесени с други дървесни видове.

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания (Бисерков и др. 1984) с категория “застрашено местообитание”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

С цел подобряване на благоприятното природозащитно състояние се препоръчва площите, които се освобождават след изсичане на тополовите плантации, да бъдат залесявани с типични за местообитанието видове.

- ✓ Обособяване на поне 10% от територията на местообитанието като гора във фаза на старост.
- ✓ Опазване на най-малко 10% биотопна дървесина.
- ✓ Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и др.
- ✓ Да се даде предимство на естественото възобновяване, а при залесяване да се използват местни видове и произходи.
- ✓ Приоритетът при стопанисване на издънковите дъбови гори да бъде тяхното превръщане в семенни.

G1.76A4 Stranja [*Quercus polycarpa*] forests

Към местообитанието се отнасят ксеромезофитни дъбови гори с преобладаване на източен горун (*Quercus polycarpa*), разпространени в условия на планинските масиви по западното крайбрежие на Черно море (Странджа и Източна Стара планина). За климатичните условия са характерни по-високи валежи, висока въздушна и почвена влажност и сравнително високи летни температури. Съобществата на източния горун са сравнително разнообразни. Като едификатор, източният горун формира монодоминантни или смесени дървостои, най-често с благун (*Quercus frainetto*), цер (*Quercus cerris*), лъжник (*Quercus hartwissiana*), обикновен габър (*Carpinus betulus*) и келяв габър (*Carpinus orientalis*). В зависимост от микроклиматичните условия в разпределението и състава на източноруните съобщества има някои особености. По северните склонове на

доловете, където влажността е по-висока и се запазва почти целогодишно се срещат монодоминантни или смесени с източен бук или обикновен габър съобщества. По изпъкналите билни части, на по-сухи и плитки почви, *Quercus polycarpa* образува смесени дървостои с *Quercus frainetto*, *Q. cerris* и по-рядко с *Carpinus betulus* и *C. orientalis*. Монодоминантните и смесените източнорунни-източнобукови гори се отличават с разнообразен флористичен състав и структура. Характерно е участието в незначителни количества в дървостоя и на други дървесни видове, освен споменатите по-горе, като *Acer campestre*, *Malus sylvestris*, *Pyrus bulgarica* (= *Pyrus elaeagrifolia* subsp. *bulgarica*), *P. pyraeaster*, *Sorbus domestica*, *S. torminalis* и др. В храстовия етаж най-често участват *Crataegus monogyna*, *C. pentagyna*, *Mespilus germanica*, а само в Странджа, в отделни находища засилено присъствие имат и вечнозелените храсти *Calluna vulgaris*, *Daphne pontica*, *Epimedium pubigerum*, *Rhododendron ponticum* и по-рядко *Erica arborea* и листопадните видове *Genista carinalis*, *Vaccinium arctostaphylos* и др. В източната част на Странджа много специфичен жълт аспект в началото на лятото се образува при цъфтежа на вечнозеления вид чашковидна звъника (*Hypericum calycinum*). Понякога, на по-сухите и издигнати части в горите, този вид доминира в приземния етаж на сравнително големи площи. При разреждане на дървостоя се наблюдава увеличаване на участието на *Calluna vulgaris* и *Genista carinalis*. Тревният етаж е съставен основно от *Brachypodium sylvaticum*, *Dactylis glomerata*, *Melica uniflora*, *Poa nemoralis*. Често в него вземат участие и южноевксински видове, като *Cyclamen coum*, *Dorycnium graecum*, *Polygala supina*, *Primula vulgaris* subsp. *sibthorpii*, *Salvia forskalei*, *Sesleria alba*, *Trachystemon orientalis*, *Verbascum lagurus* subsp. *ponticum* и др.

От смесените съобщества, които *Q. polycarpa* формира, най-широко разпространение имат източнорунно-благуните дъбрави. Освен доминантите, в изграждането на съобществата единично участват и *Fraxinus ornus*, *Quercus cerris*, *Q. hartwissiana*, *Sorbus domestica*, *S. torminalis* и др. Подлесът на тези гори е съставен най-често от *Crataegus monogyna*, *Cornus mas*, *C. sanguinea*, *Daphne pontica*, *Mespilus germanica*, *Pyracantha coccinea* и др. В тревната покривка участват *Brachypodium sylvaticum*, *B. pinnatum*, *Dactylis glomerata*, *Euphorbia amygdaloides*, *Lathyrus niger*, *Melica uniflora*, *Poa nemoralis*, *Primula vulgaris* subsp. *sibthorpii*, *Stellaria holostea*, *Viola* spp. и др.

Друг тип смесени съобщества, формирани от източен горун са дъбравите, в които той е едификатор с благун и цер. Екотопите им са разположени обикновено по билните части на западните, източните и отчасти южните склонове. За подлеса са характерни *Crataegus monogyna*, *Cornus mas*, *Euonymus europaeus*, *Mespilus germanica* и др. Тревната покривка най-често се изгражда от *Dactylis glomerata*, *Dorycnium graecum*, *Euphorbia amygdaloides*, *Festuca heterophylla*, *Mycelis muralis*, *Salvia forskalei*, *Stellaria holostea* и др. Съобществата на източния горун принадлежат към коренната южноевксинска растителност (Гусев, Цонев 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория "застрашено" (Бисерков и др. 2011).

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

Трябва да се увеличи делът на сечите с дълъг възобновителен период, с оглед формиране на неравномерна пространствена структура и разнообразен видов състав. Отгледните мероприятия трябва да се извършват навреме, за да се подобри устойчивостта на младите насаждения. При планиране и извеждане на лесовъдските мероприятия да се осигури представянето на различните сукцесионни фази, както и отделните етапи в развитието на дъбовите съобщества. Да се осигури запазването на ключови елементи на биоразнообразието – острови на старостта, дървета с хралупи, зони на спокойствие и др. Приоритетът при стопанисването да бъде тяхното превръщане в семенни. Този тип гори са силно уязвими от антропогенна намеса и не трябва да им се поставят дървопроизводителни цели. Да се даде предимство на естественото възобновяване, а при залесяване да се използват само местни видове и произходи. Предприемане на мерки за подобряване на охраната на горите. Не се препоръчва намаляването на териториите с цел инфраструктурни и други проекти, увеличаване на земеделските земи и т.н.

Общи изисквания:

- ✓ Определяне на 10% от местообитанието за гори във фаза на старост.
- ✓ Осигуряване на поне 10% биотопна дървесина.

- ✓ Опазване на буферна ивица с ширина 15-20 м., в зоните покрай постоянни водни течения.
- ✓ Прилагане на сечи с дълъг възобновителен период – неравномерно-постепенни и постепенно-котловинни.
- ✓ Опазване на буферна ивица с ширина 15-20 м., в зоните покрай постоянни водни течения.
- ✓ Трансформация на по-рано създадените култури от нетипични за месторастенето видове, чрез отваряне на възобновителни центрове за настаняване на местните видове, а също и чрез залесяване с местни видове.

G1.A4 Ravine and slope woodland

Смесени широколистни гори разположени на стръмни и урвести места. Характерни растителни видове са планински ясен (*Fraxinus excelsior*), обикновен явор (*Acer pseudoplatanus*), дребнолистна липа (*Tilia cordata*) и едрolistна липа (*Tilia platyphyllos*).

Местообитанието е представено от сенчести и влажни смесени първични или вторични широколистни гори с разнообразен дървесен състав и задължително участие на *Acer* spp., *Tilia* spp. и *Fraxinus* spp. Тези гори заемат най-често стръмни и отвесни скални склонове, сипеи или неравни колувиални наноси. Тревният етаж е представен от видове, характерни за буковите гори. Те са запазили на местата където доминирането на бука е било невъзможно. Флористичният състав е разнообразен, но с най-висока срещаемост са следните видове: *Allium ursinum*, *Dryopteris* spp., *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Mercurialis perennis*, *Phyllitis scolopendrium*, *Polystichum setiferum*, *Urtica dioica* и др. В типичния случай в Европа съобществата от този тип се срещат на силикатни скали, а в България по-често на варовик. Разполагат се по стръмни речни долини в нископланинския, предпланинския и планинския пояси в цяла Европа. Малки промени в условията на субстратите или във влажността водят до преход към букови гори при увеличаване на влажността и или към термофилни дъбови гори при ксерофитни условия. Това местообитание е екологично вариабилно с различно участие на дървесните видове. Флористичните различия се дължат на разликите в наклона, изложението и вида на субстрата. Флористичният му състав е разнообразен, но с най-висока срещаемост са следните видове: *Allium ursinum*, *Dryopteris* spp., *Galium aparine*, *Geranium robertianum*, *Geum urbanum*, *Mercurialis perennis*, *Phyllitis scolopendrium*, *Polystichum setiferum*, *Urtica dioica* и др. (Ташев 2011).

Този тип гори са включени в Червена книга на България том. III Местообитания с категория “застрашено местообитание”.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

- ✓ Необходимо е отделянето на не по-малко от 10% гори във фаза на старост.
- ✓ Необходимо е количеството биотопна дървесина да бъде поне 8% от запаса.
- ✓ Поради ограниченото разпространение, големите наклони и неблагоприятното състояние на местообитанието не е препоръчително провеждането на сечи.
- ✓ Необходимо е първоначално да се проведат проучвания, относно причините довели до неблагоприятния статус, а също така и да се набележат мерки за неговото подобряване.
- ✓ Допуска се провеждането единствено на дейности, които водят до подобряване на природозащитното състояние, напр. залесяване с типични за местообитанието видове, подпомагане на естественото възобновяване и др.
- ✓ Отсичането на дървета и износът на дървесна маса извън територията може да се извършва само при настъпили форсмажорни обстоятелства и/или в случай необходимост от опазване на човешкия живот и инфраструктурата.

Гори във фаза на старост (Old growth forests)

Горите във фаза на старост (ГФС), със своята специфична структура и функционалност, са местообитание на комплекс от видове от различни екологични и таксономични групи. Поради ограничените знания за тях все още не може да се определи колко от проучените видове са свързани единствено с тези гори, но определено може да се каже, че много видове намират в тях оптимални условия за съществуване. Нещо повече, при сравняване на ГФС и по-млади гори са отчетени съществени разлики във видовия състав и обилието, което е показател за уникалността на тези

екосистеми. ГФС доказано съхраняват и около два пъти повече въглероден двуокис (карбон) от колкото интензивно ползваните гори и горските култури.

Общата площ на отделените гори във фаза на старост е **933.9 ha**.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ

В насажденията, отделени като гори във фаза на старост, **не се допуска лесовъдска намеса и извличане на дървесина**, освен в случаите на големи природни нарушения /ветровали и каламитети на площи заемащи над 50% от площта ГФС.

В насажденията, отделени като представителни образци от естествени екосистеми **не се допускат горскостопански дейности**, освен дейности за възстановяване до състояние близко до естествените им природни характеристики.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 3

Мониторинга на тези ГВКС включва извършване на периодични наблюдения и анализ на състоянието на вида гора, чрез теренни наблюдения и разработване и прилагане на отделна програма за всеки вид гора.

Поради липсата на изготвени и приети планове за управление на представените защитени територии и защитените зони е необходимо ръководството на ТП „ДГС Карнобат“, което по закон отговаря за управлението на защитените територии, да следи за неблагоприятни въздействия върху ВКС. Съвместно с РИОСВ Бургас трябва да се определят стандартните процедури и индикатори за мониторинг, с цел идентификация и предотвратяване на отрицателните въздействия от дейностите върху ВКС на защитените територии и зони. Например може да се следи за въздействия на горскостопанските дейности върху горските екосистеми, нарушаване на миграционни пътища на дивите животни, повишаване на риска от пожари, влошаване на благоприятното природозащитно състояние и др.

1. Програмата за мониторинг трябва да бъде разработена със стандартни оперативни процедури, които да включват ясни индикатори, подходящи за целите на стопанисване. Тя може да се провежда веднъж или повече годишно, ако е необходимо сезонно отчитане, т.е. ако в горскостопанската единица настъпват значими събития само през определени месеци.
2. При теренната работа да се извършва наблюдение на показатели като жизненост на отделните дървета, структура на насаждението, здравословно състояние, наличие на дегенеративни процеси, честотата, размери и разположение на празните пространства, нивата на фрагментация, базовата територия, наличието на сукцесия и нейната посока и т.н. и/или интерпретация на дистанционно получени данни.
3. Трябва да се установят заплахите за видовете гори с ВКС 3 и доколко сериозни са те, и да се определят мерките, които трябва да се вземат за намаляването им.
4. За успешно прилагане на процедурите по мониторинг е необходимо обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да запознае всички с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.
5. При извършване на мониторинга може да се окаже, че плановете за управление не отразяват реалното състояние на горите, заплахите и тенденциите. В такъв случай трябва да се потърси съвет от специалисти, които да определят дали има пропуски в плановете и дали досегашния модел на стопанисване е критичен за опазването на вида екосистема. При установяване необходимост от промяна към по-строг режим на стопанисване, териториите с наличие на ВКС 3 могат да бъдат включени в План за действие за опазване на биоразнообразието в рамките на по-голям ландшафтен обект или могат да бъдат включени в защитени територии.

ВКС 4. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, КОИТО ИЗПЪЛНЯВАТ ВАЖНИ ПРИРОДНИ ФУНКЦИИ В КРИТИЧНИ СИТУАЦИИ (НАПР. ЗАЩИТА НА ВОДОСБОРИ, КОНТРОЛ НА ЕРОЗИЯТА).

Тази ВКС се отнася до важните екологични функции на стопанисваната гора. Определени са следните компоненти:

- Гори представляващи единствени източници на питейна вода
- Гори от решаващо значение за водосбора
- Гори с решаващо противоерозионно значение
- Гори с пожарозащитни функции
- Гори с решаващо значение за земеделието и рибарството

На територията на ТП „ДГС Карнобат“ са представени типове ГВКС, свързани с екологичните функции на горските екосистеми. Определянето на тези консервационни стойности е извършено по данни от лесоустройствения проект и проведени интервюта с горските служители и местните заинтересовани страни. За всяка една от идентифицираните ВКС-та за територията на ТП „ДГС Карнобат“ са разписани конкретни мерки за стопанисване и мониторинг.

ВКС 4.1 ГОРИ – ЕДИНСТВЕНИ ИЗТОЧНИЦИ НА ПИТЕЙНА ВОДА

В България за ГВКС се считат всички ГТ попадащи в рамките на санитарно-охранителните зони 1 и 2 на източници за питейно-битово водоснабдяване, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г. За ВКС се считат също и ГТ попадащи в близост до източници за питейно - битово водоснабдяване, но без определени официални СОЗ, когато те са територии, включващи реката и крайбрежните заливаеми ивици на разстояние от 3500 м над водовземането и 50 м под него с широчина не по-малка от 1500 м от двете страни на реката.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.1

1. До обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., се използват следните общи препоръки за лесовъдска намеса:

- ✓ Да се подпомага създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;
- ✓ Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5, но и да не е по-висока от 0.8, тъй като се увеличава процента на евапотранспирация;
- ✓ Забрана за използване на голи сечи;
- ✓ Зоните в непосредствена близост до водоизточниците изискват повече внимание, минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина, дърводобив с много ниска интензивност или липса на такъв.

2. Трябва да се извършва обучение на персонала, който участва в горскостопанските мероприятия. Обучението трябва да запознае персонала с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за опазване на тези стойности.

3. След обособяване на санитарно-охранителни зони за източниците на питейна вода, съгласно Наредба 3 от 2000 г., горскостопанските мероприятия трябва да се съобразяват с посочените в нея режими на стопанисване и опазване.

4. В процеса на учредяване на СОЗ, стопаните трябва да търсят компенсиране на пропуснатите ползи или увеличени разходи при стопанисването на горите.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.1

Горските стопани трябва да използват мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.2. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА РЕГУЛИРАНЕ НА ВОДНИЯ ОТТОК ВЪВ ВОДОСБОРИТЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, които представляват:

1. ГТ попадащи във водосборите на поройни водни течения, чиято лесистост надхвърля 40%;
2. Съобщества на клек (*Pinus mugo*);
3. ГТ представляващи горна граница на гората (ГГГ), определени по реда на ЗГ или попадащи в 200 метрова ивица под ГГГ;
4. Крайречни естествени гори от *Q. pedunculiflora*, *Q. robur*, *Fr. oxycarpa*, *Ulmus minor*, *U. laevis*, *Salix alba*, *Alnus glutinosa*, *Populus alba*, *P. nigra*, *Platanus orientalis*, попадащи в заливаемата тераса на речното течение;
5. Горите между дигата и десния бряг на р. Дунав, горите на островите и 200 метровата ивица от високия бряг на реката;
6. Гори в 100 метровата ивица на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг);
7. ГТ попадащи в санитарно-охранителна зона 3 на язовирите чието основно предназначение е за питейни нужди, определени по реда на Наредба 3 от 2000 г.

За територията на ТП „ДГС Карнобат“ са определени ГВКС, покриващи изискванията на т. 4, 6 и 7 от определението, съгласно Практическото ръководство за ГВКС за определяне на ГВКС.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.2

1. Провеждането на стопанска дейност трябва да се извършва съобразно Правилника за определяне, устройство и стопанисване на горите и териториите със специално предназначение. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с поддържане и подобряване на ВКС 4.2.
2. Във връзка с намаляване повърхностния воден отток да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии във водосбора с гора;
3. При нужда се провеждат залесителни мероприятия за увеличаване на лесистостта на водосбора;
4. Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
5. Пълнотата на насажденията във водосбора да не намалява под 0.5;
6. Забрана за използване на голи сечи;
7. Използват се технологични схеми и техника, осигуряващи минимално нарушаване на земната повърхност при извоз на дървесина;
8. След прекратяване на стопанските дейности се извършва рехабилитация на нарушените терени (напр. извозни горски пътища);
9. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горкостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията, предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.2

В мониторинга на ВКС 4.2. се включват параметри като здравословно състояние на гората, наличие и интензивност на ерозионните процеси, промени в структурата и състава на насажденията, количество и структура на мъртвата дървесина. Като допълнение се организира мониторинг на параметри, характеризиращи водорегулационните функции на гората, като динамика на лесистостта, ерозионните процеси, степен на повреди по крайречната растителност и др.

За определяне на отклонения в функционалността на тези гори може да се използва мониторинга на водите, извършван от компетентните органи – РИОСВ, басейновите дирекции или водностопанските фирми.

ВКС 4.3 ГОРИ С РЕШАВАЩО ПРОТИВОЕРОЗИОННО ЗНАЧЕНИЕ

В България за ГВКС се приемат всички ГТ, представляващи:

1. ГТ с наклон над 30° (или по-малък, при разположение под обработваеми земи, поляни, голини, редини, които са с наклон над 10° и дължина по-голяма от 200 м) с площ над 1 ха и пълнота над 0,6;
2. Гори, създадени по технически проекти за борба с ерозията, корекционни, брегозащитни и колматажни горски пояси,
3. Гори, предпазващи населени места или комуникации, разположени на пътя на паднали до момента лавини по данни от Планинската спасителна служба, гори в снегосборна област с наклон между 20°–50°, както и такива разположени под обезлесена снегосборна област с дължина над 200 м. и наклон над 20°;

От ГТ, включени на територията на ТП „ДГС Карнобат“ за тази консервационна стойност се покриват определенията по т.1 и 2.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.3

1. Стопанисването на гори, представляващи ВКС 4.3. трябва да е насочено към ограничаване опасността от развитие на ерозионни процеси.
2. Планирането и стопанските дейности в ГВКС се съобразяват с ВКС 4.3. Като общи препоръки за лесовъдска намеса могат да се посочат:

В горите с решаващо противоерозионно значение:

- ✓ Да се използват лесовъдски системи, осигуряващи постоянно покритие на горските територии с гора, като пълнотата на насажденията не се намалява под 0.5;
- ✓ В насаждения от лесно възобновяващи се издънково дървесни видове се допуска сеч за подмладяване на растителността;
- ✓ Да се извеждат навреме отгледните мероприятия, особено в горските култури, за да се осигурят жизнеността и устойчивостта на насажденията;
- ✓ Когато пред насаждение от списъка на ГВКС 4.3 са поставени допълнително една или повече цели (напр. курортни гори), лесовъдските мероприятия трябва да постигнат баланс между тях, но като приоритет остава осигуряване на противоерозионната функция;
- ✓ Подпомага се създаването и поддържането на смесени насаждения с неравномерна пространствена структура;
- ✓ При много стръмни терени (31-45°) не се водят голи сечи и краткосрочно постепенни сечи;
- ✓ При каменливи и урвести терени (над 45°) да не се провеждат стопански мероприятия;
- ✓ При извеждането на сеч да се използват техника и технологии, с които в минимална степен се нарушава растителната и почвената покривка;
- ✓ При нужда се провеждат залесителни мероприятия, като с предимство се използва коренната горскодървесна растителност;

В горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи:

- ✓ Не се допуска извеждането на сечи;
- ✓ Провеждат се мероприятия за подпомагане на допълнително настаняване на растителност;
- ✓ Предвиждат се мероприятия за заздравяване устойчивостта в основата на склона при водни течения (включва изграждането на технически съоръжения за формиране на профил на равновесие).

3. Да се определят и картират пътищата и временни складове, които имат нужда от рехабилитация. След провеждането на дърводобива задължително се извършват необходимите възстановителни мероприятия, съобразно нарушенията на терена.

4. Да се разработят планове или правила за рехабилитация на нарушени или други територии, заплашени от ерозия и/или, в които мониторингът показва повишени нива на ерозия.

5. Препоръчва се провеждане на обучение на персонала, участващ в горскостопанските мероприятия, което трябва да го запознае с ограниченията предизвикани от наличието на ВКС и мерките за неговото опазване.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.3

1. Препоръчително е да се осъществят контакти и консултации със специалисти от РИОСВ.
2. За горите с решаващо противоерозионно значение да се извършва два вида мониторинг – краткосрочен и дългосрочен:
 - ✓ краткосрочен – наличие на прояви на съвременна ерозия (засегната площ). Наблюдение – всяка година;
 - ✓ дългосрочен – правят се измервания на мощността на почвения профил и мъртвата горска постилка (МГП). Наблюдение – през 10 г.
3. За горите с решаващо значение против формиране на срутища и сипеи се отчита динамиката на следните параметри:
 - ✓ При формиран сипей се отчита обема на отложените материали;
 - ✓ Площна динамика на свлачището;
 - ✓ Площна (обемна) динамика на зоната на разрушаване;Наблюденията се извършват всяка година.

ВКС 4.4. ГОРИ, КОИТО ПРЕДСТАВЛЯВАТ БАРИЕРА ЗА РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ПОЖАРИ

За ГВКС се приемат всички широколистни гори разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи ширина на насаждението минимум 100 м. И максимум 250 м. И състав включващ всички широколистни видове без бреза, акация и тополови култивари.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.4

1. Да не се допуска фрагментация на тези гори. Насажденията с отворен склоп или гори в които е воден дърводобив с висока интензивност са по-предразположени към пожари, тъй като създават предпоставки за увеличаване на тревното и храстовото покритие.
2. В наличните ивици широколистни гори да се запази и поддържа широколистния състав на гората. При стопанисването им да не се допуска понижаване на пълнотата под 0.7 върху цялата площ на ГВКС 4.4. При възобновителните сечи да се използват лесовъдски системи, които подпомагат създаването на групова структура.
3. При липса на подобни ивици да се планира създаването на буферни зони от пожароустойчиви дървесни видове с подходящи схеми на залесяване.
4. Да се разработят планове за борба с пожарите, които включват стандартни оперативни процедури за борба с пожарите и обучение на персонала, съгласно горското законодателство в страната.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.4

При тази ВКС се извършва мониторинг за честотата и площното разпространение на запалванията и пожарите в горскостопанската единица.

ВКС 4.5. ГОРИ С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪСТОЯНИЕТО НА СЕЛСКОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ (ЗЕМЕДЕЛИЕ, РИБНИ ЗАПАСИ) И ЗА ЗАЩИТАТА НА ИНФРАСТРУКТУРНИТЕ ОБЕКТИ

Всички гори с критично въздействие върху горските функции, от които зависят земеделието, състоянието на рибните запаси, защитата на инженерни съоръжения са ГВКС, когато представляват:

1. Ивично разположени гори, в съседство с обработваеми земи, създадени или функциониращи като полезащитни горски пояси, когато широчината на горската ивица не е по-голяма от 100 м;
2. Крайречни гори доминирани от различни представители на род *Salix* по брега на река Дунав и нейните острови, заливани при високи водни стоежи на реката, както и по бреговете на реките Марица, Тунджа, Места, Струма, Арда, Лом, Цибрица, Огоста, Скът, Искър, Янтра, Вит, Съзлийка, Стряма, Осъм, Русенски Лом, Камчия, Велека, Резовска (Българския бряг).
3. Гори създадени за защита на инженерни съоръжения.

За територията на ТП „ДГС Карнобат“ са идентифицирани гори, които отговарят на определението за ВКС 4.5.3, свързани със защита на инженерни съоръжения.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 4.5

В горите за защита на инженерни съоръжения отгледните сечи се водят с умерена интензивност. Възобновителните мероприятия трябва да осигурят плавен преход между старото и новото поколение гора, който да не намалява съществено защитните ѝ функции – да се прилагат само сечи с дълъг възобновителен период.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 4.5

След провеждане на лесовъдски мероприятия е необходимо да се следи за изменения във състоянието и изпълнението на функции на гората като защитен фактор.

ВКС 5. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ ОСНОВНИТЕ НУЖДИ НА МЕСТНОТО НАСЕЛЕНИЕ (ПОМИНЪК, ПРЕПИТАНИЕ, БИТОВИ НУЖДИ, ЗДРАВЕ)

Тази ВКС се различава от биологичните и екологични стойности по участието на местните общности в ползването и управлението на гората. При определянето и трябва да се оцени потенциалната зависимост на местното население от ресурсите, които им дава гората.

Една гора може да има статут на гора с ВКС, ако местните общности получават от нея жизненоважни горива, храни, фураж, лекарства, или материали за строителството, без да имат леснодостъпни алтернативи за тяхното набавяне. В такива случаи високата консервационна стойност изрично се определя като една или повече от тези основни потребности. Ако хората от някоя общност получават приходите си единствено от дадена гора и нямат алтернативен източник на доходи, то тази гора има ВКС.

Съгласно Практическо ръководство "Определяне, управление и мониторинг на ГВКС в България" следните ресурси могат да характеризират ВКС 5, според нивото на зависимост на местното население от тях, наличието на лесно достъпни заместители и взаимодействието с други ВКС:

- Дърва за огрев и битови нужди
- Паша и фураж – сено и листна маса
- Гъби
- Други недървесни продукти – лечебни растения, горски плодове, охлюви, продукти от лов и други (недървесни горски продукти, с които може да се търгува, включително уловени животни, смоли, плодове, и т.н.)
- Водоснабдяване (вода за пиене и за всекидневни нужди – виж ВКС 4.1)

В обхвата на дейност на ТП „ДГС Карнобат“ влиза територията на общините Карнобат и Сунгурларе. Общините са част от един от най-силно развитите в икономическо отношение региони на страната – Област Бургас.

Община Карнобат е една от най-големите териториално-административни единици в областта.

По своето географско местоположение общината и нейният център заемат значимо място в транспортно-комуникационната система на страната. Това ѝ дава предимство пред голяма част от другите общини в България по отношение на транспортните ѝ връзки с останалата част на страната. През територията ѝ преминават важни транспортни коридори в посоките изток и запад, както и връзки към северната и южната част на България. Тук се кръстосват пътищата за Източна и Западна България, а така също преминава и главна ж.п. линия с направление Шумен и Варна, което прави общината единствената ж.п. връзка между южните и северните части на Източна България.

По данни от последното преброяване от 2016г. населението на община Карнобат е 23 830 души, от които 17 472 живеят в гр. Карнобат. Демографските показатели на общината непрекъснато се влошават. Намалява броят на населението, влошава се възрастовата структура, отрицателни са естественят и механичният прираст. Периферните населени места се обезлюдяват, съществуват трайни тенденции за миграция към по-големи градове и емигриране в чужбина. В процеса на механично движение по-голямата част от мигриращото население се е насочвало към общинския център. Това поведение на демографската маса е довело до нарастване на гр. Карнобат, който абсорбира в себе си около 73% от общото население на общината.

В агроклиматичен аспект територията попада в два пояса: пояс на средно топлолюбиви култури и пояс на топлолюбиви култури. Климатичните ресурси на общината предлагат широки възможности за стопанско използване. Обработваемата земя е 647 хил. дка, което е близо три пъти над средното за страната на глава от населението. Налице са и разнообразни почви, подходящи за всички видове селскостопански култури, богат горски фонд, биологично разнообразие. Икономическото развитие на община Карнобат е свързано основно със селското стопанство. Районът е бил и се утвърждава като зърнопроизводителен. Тенденции към подем бележат трайните насаждения, основно лозя, и свързаното с това производство на вино и други алкохолни напитки. Добре е застъпено и животновъдството, най-вече овцевъдство, свиневъдство, отглеждането на крави,

кози, птици, зайци, пчели. От отраслите на промишлеността са застъпени основно хранително-вкусовата, машиностроенето и шивашката.

Община Сунгурларе е разположена в югоизточната част на България и е включена в административно-териториалните граници на Бургаска област. На север граничи с общините Върбица и Смядово, на запад – с община Котел, на югозапад – с община Стралджа, на юг – с община Карнобат и на изток – с община Руен. Общата и площ е 795.5 кв. км., което представлява 10.6% от територията на областта. Тя е втора по големина в областта и заема 26-то място по територия в страната. Включва общо 28 населени места; административен център - град Сунгурларе и 27 села. По-големи населени места с население над 800 души са селата Манолич, Съединение и Лозарево. Голяма част от територията е слабо населена. В края на 2012 г. населението наброява 12 559 души.

Горските територии обхващат 49.28% от площта на общината. В границите на общината има находища на строителни и инертни материали - глини, строителен и облицовъчен камък, варовици, чакъл и пясък. Селското стопанство и свързаната с него преработвателна промишленост заемат основен дял в икономиката на община Сунгурларе. Добре развито е и животновъдството. С най-висок дял в икономическия облик на общината е преработвателната промишленост, свързана с продуктите от растениевъдство и животновъдство. Важна по значение и с добри традиции е шивашката промишленост. Присъствие в икономическия облик на общината има и дървообработването. Добре представени са търговията и услугите. Потенциал за развитие има в различни видове туризъм – екотуризъм, ловен, селски, рекреативен и спортен.

Демографските показатели на общината непрекъснато се влошават. Намалява броят на населението, влошава се възрастовата структура, отрицателни са естественят и механичният прираст. Периферните населени места се обезлюдяват, съществуват трайни тенденции за миграция към по-големи градове и емигриране в чужбина.

Значителната част от домакинствата в общината се отопляват само на дърва. Основно местното население задоволява нуждите си от дърва за огрев от общинските гори и от държавните горски територии управлявани от ТП „ДГС Карнобат“. По данни на ТП „ДГС Карнобат“ нуждите от дърва за огрев за местното население се покриват от планираните за добив по горскостопански план (ГСП) на стопанството количества на дървата. Съгласно ГСП годишното ползване на дърва общо от държавните горски територии е в размер на 22 438 м3. ТП „ДГС Карнобат“ успява да удовлетвори нуждите на местното население от дърва за отопление и битови нужди, като продажбите за населението през периода 2015-2016 год. от държавните горски територии са средно 915 м3.

Местното население не е ограничено и отделно от ползването на дърва за огрев, свободно ползва и различни видове недървесни горски продукти (НДГП) за собствени нужди или за допълнителни доходи. В горските територии в обхвата на ТП „ДГС Карнобат“ събирането и изкупуването на НДГП не представлява основен поминък за местното население или за бизнеса в региона. Действителното ползване на недървесните горски продукти от населението в района в държавни горски територии за последните три години е както следва:

плод шипка	10 000 кг.
бръшлян	2 000 кг.

В държавните горски територии на стопанството се разрешава паша на едър и дребен добитък върху площ 8 017.9 ха, като възможните за предоставяне площи многократно надхвърлят заявявания интерес от страна на местното население през последните години. За последните три години в държавни горски територии в района на стопанството не са издавани разрешителни за паша на животни.

От гледна точка на ловните дейности, те се извършват съгласно одобрен Ловностопански план. Съобразно ловностопанското райониране на Р.България териториите управлявани от ТП „ДГС Карнобат“ попадат в Причерноморския район и района на Тракийската низина от областта Тракийската низина и Подбалканските полета и Източен Старопланински район от Старопланинската област. Съгласно закона за лова и опазване на дивеча, по отношение на ползвателите, територията на ТП „ДГС Карнобат“ е разделена на две категории: 9 дивечовъдни участъка (ДУ) и ловностопански райони, предоставени за стопанисване (ПЛР) на ловни дружинки от 4 ловни сдружения. Голямото видово разнообразие се обуславя както от благоприятните екологичните условия, така и от самото разположение на стопанството. Характерни представители на фауната, имащи пряко или косвено значение за развитието на ловното стопанство в района на стопанството са: Благороден елен,

разпространен в средните и високи части на Стара планина; Сърна, повсеместно разпространена в района на стопанството; Дива свиня, повсеместно разпространена в гористите райони; Заек, обитава предимно маломерни, разпокъсани горски и земеделските територии в района с малка гъстота; Вълк, единично разпространен във високопланинската част на държавния ловностопански район и район Рупча. От бозайниците се срещат още: заек, чакал, лисица, дива котка, язовец, белка, черен пор, язовец, невестулка. От птиците на територията на ТП „ДГС Карнобат“ ловнозначение имат следните видове: фазан, яребица, пъдпъдък, кеклик, гривяк, гургулица, гугутка, зимно бърне, представители на сем. патици, горски бекас. Взаимоотношенията с ловните дружинки са коректни и на професионално равнище. При спазване разпоредбите на ЗЛОД и ППЗЛОД са сключени договори за предоставяне стопанисването и ползването на дивеча в ПЛР на сдруженията. В района на ТП „ДГС Карнобат“ при извършване на горскостопански дейности в излетните дни за лов, служителите на стопанството уведомяват председателите на съответните дружинки за местоположението на горскостопанските дейности, с цел безопасност и за да не пречат различните дейности една на друга.

Стратегическото разположение на общините Карнобат и Сунгурларе с много добре развитата си инфраструктура, развитите селско стопанство, промишленост и търговия в района, не могат да се смятат за пример за зависимост на населението от дадени горски територии и безалтернативност в приходите на домакинствата от горскостопанските дейности на ТП „ДГС Карнобат“.

Това се потвърждава и от проведените консултации с кметствата на отдалечените и малките села, които са най-зависими от горските ресурси предвид демографията им със значително застаряващо и нетрудоспособно население. Данните от консултациите показват също, че местното население не е безалтернативно по отношение ползванията и приходите от горите и поради това може да се смята, че ВКС 5 не се проявява на територията на ТП „ДГС Карнобат“, съгласно изискванията на националното ръководство за определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност.

Социалното значение и необходимостта за осигуряване на големи количества дърва за огрев за местното население в района на ТП „ДГС Карнобат“ не могат да бъдат пренебрегвани при дейностите по управлението на горите. Не трябва да се допуска преексплоатация на ресурсите, което в бъдеще би могло да доведе до сериозни социални конфликти. Проблеми биха възникнали също, ако в следствие неправилна търговска политика се намалят количествата дърва за огрев и дървен материал, отделяни за задоволяване на нуждите на местното население. Проблем би възникнал и в случай на повишаване на цената на дървата за огрев и дървения материал в резултат на необходимост от доставянето му от други региони. Не особено доброто социално-икономическо положение на населението не би позволило на местните хора да заплащат по-висока цена.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ И МОНИТОРИНГ НА РЕСУРСИТЕ, СВЪРЗАНИ С ВКС5

Като общи препоръки за управлението на горите в ТП „ДГС Карнобат“ с цел съхраняване на социалната им значимост може да се каже:

- ✓ Най-уязвима група по отношение гарантирането на дървата за огрев са жителите в селата. ТП „ДГС Карнобат“ трябва да предвижда възможности за задоволяване на нуждите на домакинствата, които средно за страната са определени около 8 м³ дърва на домакинство за отоплителен сезон;
- ✓ Да се ползват и да се развиват възможностите за допълнителни приходи от събиране на такси по съответните тарифи за ползване на недървесни горски продукти и извършване на туристически дейности в горските територии, като това се планира въз основа на програма за ползване базирана на инвентаризация на всички горски ресурси и норми за устойчивото им ползване и възпроизводство;
- ✓ Да не се извършват залесявания с не-типични и не-местни видове;
- ✓ Мероприятията да се планират и обхващат цялата територия на горскостопанските участъци;
- ✓ Да се актуализира Горскостопанският план на стопанството, отчитайки действителното състояние на насажденията, както и да не се превишават по обем и интензивност ползванията определени в същия Горскостопански план.

ВКС 6. ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ, С РЕШАВАЩО ЗНАЧЕНИЕ ЗА СЪХРАНЯВАНЕ КУЛТУРНИ ЦЕННОСТИ И ТРАДИЦИИ, РЕЛИГИОЗНА И ЕТНИЧЕСКА ИДЕНТИЧНОСТ

Една гора може да се обяви за ГВКС, ако притежава или осигурява стойности, без които местната общност би претърпяла драстична промяна в културата, или за които общността няма алтернатива. Съгласно нормативната уредба в страната около 40 000 обекта на културно-историческото наследство в България имат статут на паметник на културата. Част от тях попадат в гори или са тясно свързани с горски територии.

Такива ГВКС в България, съдържащи ВКС 6, са всички:

- 1. Горски територии в 500 м ивица около религиозните обекти от Приложение 7 към Практическо ръководство “Определяне, управление и мониторинг на гори с висока консервационна стойност в България”;**
- 2. Горски територии в 100 м ивица около манастири и други религиозни обекти извън Приложение 7 (църкви, параклиси, оброчища, аязма, текета и др.), древни светилища, окултни средища, археологически паметници и разкопки и др. места важни за съхраняване на духовността, традициите, историческата и културната памет, определени при консултациите с местните хора;**
- 3. Горски територии в 100 м ивица около територии, традиционно свързани с провеждането в тях на събори, надпявания и други мероприятия, важни за съхраняване на културното наследство и националните традиции, определени при консултациите с местните хора;**
- 4. Горски територии в границите на обекти на недвижимото културно наследство (паметниците на културата) или в техните охранителни зони;**
- 5. Горски територии непосредствено разположени (в 30 м. ивица/ по 15 м от всяка страна на пътеката) по протежение на официално маркирани туристически маршрути и немаркирани, но често използвани туристически пътеки.**
- 6. Горски територии в 50 м. ивица около туристически обекти, както и горски територии с изключителна естетическа и рекреационна стойност (вкл. единични дървета или малки групи дървета – напр. вековни или забележителни дървета), чешми, беседки, образователни маршрути, и др. важни за туризма и образованието места, определени при консултациите с местните хора и активни в района туристически групи, сдружения и компании.**

На територията на ТП „ДГС Карнобат“ няма установени горски територии, отговарящи на изискванията в определението по ВКС 6 към Практическото ръководство за определяне на ГВКС. При актуализация на настоящото изследване и установяване на ВКС 6 на територията на стопанството, да се спазват посочените по-долу общи препоръки.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА СТОПАНИСВАНЕ НА ВКС 6

Да не се планират и провеждат мероприятия, които водят до промяна на ландшафта, облика на местностите и понижаване стойностите на гората като ВКС 6 (напр. голи сечи, краткосрочно-постепенни сечи, възобновителни сечи с голяма интензивност). Особено внимание трябва да се обърне на запазване и по възможност подобряване на естетическите и защитни функции на гората (запазване на мъртви стоящи и лежащи дървета, живи единични и групи дървета с интересни интериорни качества, дървета с хралупи, стари дървета). Оставянето на стоящи сухи дървета трябва да е съобразено с потенциалният риск за здравето и живота на посетителите. В тази връзка се препоръчва в ивицата (с ширина поне 25 м.) непосредствено до ВКС 6 и пътищата (пътеките) водещи до тях, сухите дървета да се повалят и се оставят в лежачо положение. В тази ивица да не се извършват други лесовъдски дейности! През туристическите сезони и периодите на провеждане на традиционните събори, панаири или културни, исторически, религиозни мероприятия на местното население, в отделите на провеждането им да не се извършват дърводобивни, извозни и други горскостопански дейности, нарушаващи духа и спокойното протичане на мероприятията.

ПРЕПОРЪКИ И УКАЗАНИЯ ЗА МОНИТОРИНГ НА ВКС 6

Веднъж на 2 години да се извършва консултация с местната власт, населението, културните и туристически организации за проверка дали определените ГВКС запазват значимостта си съгласно определението за ВКС 6, както и за поява и описване на нови ГВКС на територията на стопанството. Ежегодно да се извършва контрол по дейностите предвидени в ГСП, като те се съобразяват с препоръките и указанията за стопанисване на определените ВКС 6.